

905069 II

Mag. St. Dr.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

LIBRARY

OF THE

PHYSICAL SCIENCES

AND

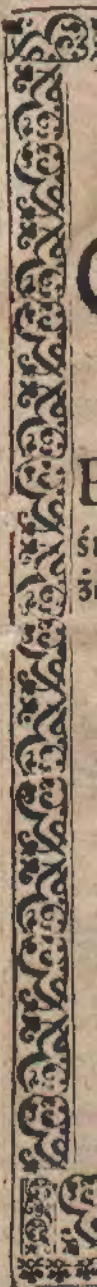
THE

LIBRARY

1850

May 10 1850

K R O T K A N A U K A
ô Czcí y poſzánowaniu
O B R A Z O W
S W I Ę T Y C H.

Przydane opisanie Obrázá na-
ſwiétſey P. Máriey w Káplicy Koſciółá Ciółá Bo-
żego Wielebnych Oycon Kánonikon Láteráńskich
Augustyná ſwiétogo / ná Káſimierzu przy
K R A K O W I E.

Deus creavit de terra hominem, & ſecú dum ima-
ginem ſuam fecit illum. Eccli. 17. 7. 1.

przez W. K. IANA AVGVSTINA BIESIE-
K I E R S K I E G O / Kánoniká Láteráńſkiego /
d. Augustyná Zákonu.

Zá dozwoleniem Stárczych.

W K R A K O W I E,
W Drukáyni Mécieia Andrzeionczyká / Roku
Páńſkiego 1624.

OBRAZOW
SWIET YCH

Przydane opisanie Obrazu na
KRAKOWIE

Wydrukowano w drukarni
KRAKOWIE

905069

Mag. H. Dr.

St. Dr. 1986 K 1487/38(145)

*Jaśnie Wielmożney á Miłościwey Pániey/
I EY MÓSCI
PANIEY ANNIE Z RVSCA
LVBOMIRSKIEY,
Káasztelance Woynickiey, Stá-
rościncey Dobczyckiey, &c. &c. Pánicy á
Dobrodzieyce nászey Miłościwey
B. P. y Z. D.*

D*Wie mię przyczyny przyniodły, ábym
w. M. M. Pánicy tę mála Książ-
czkę ofiarował, dawne przykłady za-
cnych Pań, y własna pobożność Wá-
śmości M. Pánicy. Przykłady, bo
náyduię y Historykon pewnych, iż
wielkie Pánié cáci y śánowania Obrázow, gdy ná nie
Cesárze, Krolowie, y poganie śturmowali, mężnie
zdrónia nástániając, bronili: á obrázy ktore wyrzu-
cano, palono, siekano, do Kościołow y do pałacow Ce-
sárskich nprawaďały, śtátecznie przy kościele powśe-
chnym śtoiąc.*

*Mária Cesárowa Konśtántiná syná Ireny mał-
żonká, naprzód do Kłaśtorá wtrąconá, potym dla O-
brázow*

Przedmowa.

obrazom od własnego śięcia Leoná Armená wygnána, sercem niezwyćezonym w ciężkim vtrapieniu, cści obrazom świątym dawać nie przestała. Irená zaś Cesárona, Leoná czwartego Cesársa żoná, obrazoborce frogiego, który Pány y własne Dworzány swoie dla obrazow zabíiał, po śmierci Tyránna z małym synáskiem ná páństvo wstąpiwszy, listy do Hádryaná Papieżá dała, aby Cōcilium, to iest Seym duchowny dla obrazow złożono. Y ziachało sie do Cárogradu tzyśta siedmdzieśiát Biskupow, którzy zá stáraníem świątobliwey Cesáronwey obrazoborce potępili, obrázy do Kościołow przywrócili, y zgodnie zámócili:

Długie láta Irenie nowey Helenie.

Ale iż znowu potym Cesárze Heretycy ná obrázy świąte vdersyli, y znowu wierne froke dla nich męczyli, obrał sobie Pan Bog drugá Cesároná, áwinnie męzną Theodorę, małzonkę Theophila Cesársa, wielkiego nieprzyaciela obrazow, ktoremu v Pána Boga Theodora vpamiętanie vprosiła, á po śmierci iego, nieustrásonym sercem obrazoborstwu koniec tá vczyniła, iż więcey nie powstało: obrázy z wielką pompá do kościoła przywróciła, y wśytkie Kátholiki wweleliła. Z tych tak zacnych Pań mając przykłády nabożeństwa ku obrazom y posánowánia ich, słusnie wáśmości M. Pániey o świątych obrázach rzecz moie przypiszę:

Przedmowa.

piśmę: abyś Wąsność M. Páni ich godności blisko
będąc, pobożności też naśladowała.

Dobrze jest w Koronie Polskiej stárożytnej Fami-
lii Wąsności M. Pánicy zacność y wysokość
znaioma: Z cym sie ia serzyć niechcę: ponieważ pr-
wie od początku pánstwa Polskiego, dawni piśarze
przodki Wąsności M. Pánicy w godności, w mają-
tności, y w sławie wojennej bogate, seroce wspomina-
ia. Gróbie z Ruscią, Woiewody, Kástellany, Stá-
rošty, z ktorých wiele było Fundatorów roznych Ko-
ściołow, y Kłáštorow, aż do sławnej pámieci. Iego M.
Pána Grzegorza Bránickiego Łowczego Krákovskie-
go, y Stárošty Niepolomskiego Pána Oycá Wąsności
M. Pána, człowieka pobożnego, meźnego, y mądre-
go, który z Kotwiczną małżonką swoią, Wąsności
M. Pánicy między zacnym potomstwem nam zostá-
wił. Leży też w Kościele nášym Bożego Ciała Dziad
mácieryšty Wąsności M. Pánicy, ktorego Nagrobek
kámienny przy kraćie żelázney jest z takim napisem
Lacińskim: Tu leży Wrođzony Augustyn Kotwic Bur-
grabiá Krákovski, Chorąży Dworu K. I. M. Roku
Páńskiego 1550.

Znáć iž sie w Zakonie nášym kochał, ponieważ w
tym kościele dnia Zmartwychwstania chciał czekał:
Wąsność M. Páni iako mamy nádbieć, chce

Przedmowa.

przodka swiego przeciwnam pomnożyć racysz, zwla-
szcążę małą Xiążęcką chętnie przyjąwszy.

Do ktorey Wąsności M. Pániey oddania ięscze
mię pobudziła pobożność, Wąsności M. Pániey, bo
miłosierdnemi uczynkami y cnotami stanowi wdowie-
mu przystoynemi Wąsność M. Páni świeciysz: do-
znawaię szczerobliwey ręki Wąsności M. Pániey
zakonnicy: y zakonniczki, ktorym nowe mieśkanie
y fundacyę Wąsność M. Páni pániskim nakładem
gotować racysz, doznanaię Káplani, vboży, nędźni,
ktory modlitwami swoimi, gdy za laską Boską tu
długi wiek, czego życzymy przepędysz Wąsność M.
Pánię do wiekuiſtych przybytkow doprowadzą.

Niech inſzych pobożnych uczynkow, na ten czas
Bogu samemu nalepiey wiadomych nie wyrażam, bo
y Wąsność samá tego M. Páni nie potrzebuiesz: to
tylko przypominie, co Wąsności M. Pánię v wſyt-
kich wyſoce záleca, dziełek od Pána Boga dánych wy-
chowanie ſwiątobliwe, ſwiadkiem tego láśnie Wiel-
możny Iego Mość Pan Podczáſy Koronny y ku Bo-
gu y ku otryznie miłością palający, meſtwnem y lud-
kością ozdobiony, ktorego sam P. Bog za pobożność
y ſzczerść iego piękniei zwięſztwy ácz wiele rązow,
poſobnie iednak nie dawno z pogańſtwa otrzymanemi
próbić raczył, iż ci ktory dla grzechow náſzych częſto
nas zwy-

Předmowa.

nas zwycięzili, za Boską pomocą, za szczęściem Król.
M. za Krolewicą I. M. bytnością, za dzielnością y ser-
cem Jego M. Pána Podcząsego Koronnego, który na
woynie Tureckiej hetmánil są zwyciężeni y pohán-
bieni: także osobą własną Cesarz Turecki przytagną-
wszy na granice, dwinie z wielkimi wojski y z Hor-
dami Tatarskimi, rozumiejąc że nas żywo miał po-
żreć, diesięćkroć bitwę przegrąwszy fromotnie mu-
siał ustąpić. Co nawzyszy pasterz K. I. M. zrozumia-
wszy, za prośbą Duchowieństwa Korony Polskiej po
wsytkiej ziemi świętą pamiatkę w Polsce z proces-
sami tamtey potyczki czynić rozkazał. O iaką mi-
łość, iaką sławę tą gwałtowna oyczyny naszej po-
trzeba, mądrze á szczęśliwie odprawiona Jego M. Pá-
nu Podcząsemu Koronnemu synowi Wásmości M.
Pánicy ziednáła. Niechże Bog wiekuiący Wásmo-
ści M. Pánicy y wsytkiej Rzeczyposp: z takim sy-
nem pościechy przyczynia.

Ale y w corkách nie mnieyszy bogoboynego wy-
chowánia pożytek widzimy, które za ludźmi zacnemi
y świętymi będąc, wzor pobożności y cnot mácieryń-
skich w sobie wyrąsiły. Te mię przyczyny do ofiaro-
wánia Wásmości M. Pánicy máley pracy moiey przy-
wiodły, záczym mam nadzieję, iż chwałá mátki Bo-
żej, mátki miłosierdzia, zákwitnie przy kościele ná-
szym

Przedmowa.

Bym, gdzie tak za całosc Wąsności M. Pánicy, iako
y za potomki sacne modly czyniemy. Teraz prosimy,
abyś Wąsność M. Páni przy tej Xiążeczce máley
nas wszytkich w miłosćiną láskę przyiąć raczyła, spo
dziwając sie od mátki Boiey od Krolowey światá,
nagrody, ktorey cześć y chwala, ku cści sie y chwale
Chrystusa Pána Syná iey sánse ściągga.

O
now
Kole
12 04
nicy
Obra
Kre
ch
pran
tá
3
The
ści
Kaza
retu

Krotka Náuká

O CZCI Y POSZANO- waniu Obrázow Świętych.

ROZDZIAŁ I.

O cci Obrázow Świętych.

Nie każdy ma dostateczna wiadomość / i takę część / i takie poświęcanie ma świę-
tym Obrazom oddawać / zdala mi się rzec / su-
fna krotko opisać / zwolając iż na Obrazy mało
nie zgodnie wsiyscy przeciwnicy wiary Baltho-
liciey biał / od Żydow pogawscy aż do Ariana-
now : dawne Kacerstwo / poczte od niejakiego Xeniasa Persy-
Roku Pańskiego 485. a diwne Bościot Chrystusow przez lat
120. trapiło. Oparli się zaraz ludie świeci / Wysłupi / Zakona-
nicy. między ktorymi był i Ama'tenus święty / reke dla obreny
Obrazow rcieta mając / potem cudownie zleczeni : Ci wsiyscy
krew swoje dla Obrazow świętych gęsto wylewając / meca i u-
chą s. gruntema nauka / f. i. s. heretycki wzweci obredili / a
prawda istota aż do naszych czasow / kęz do stoletia swia-
ta trwać będzie / podali.

Zich pilnia dochodimy i do Obrazy cęili / z ktorych jeden
Theodorus cudzą / n. c. h. z. g. o. n. e. v. i. s. t. i. / w onych nawalno-
ściach obrazoborskich cierpieć / swoim weniom Zakonu kom ro-
kował aby w dzień Zmierzni Tędziele / każdy z nich Obraz ro-
retu na Procesyey nosił / a z drugimi zgodnie śpiewał. Tępo-

B

Kaláncmu

century 12. i 13. i 14. i 15. i 16. i 17. i 18. i 19. i 20. i 21. i 22. i 23. i 24. i 25. i 26. i 27. i 28. i 29. i 30. i 31. i 32. i 33. i 34. i 35. i 36. i 37. i 38. i 39. i 40. i 41. i 42. i 43. i 44. i 45. i 46. i 47. i 48. i 49. i 50. i 51. i 52. i 53. i 54. i 55. i 56. i 57. i 58. i 59. i 60. i 61. i 62. i 63. i 64. i 65. i 66. i 67. i 68. i 69. i 70. i 71. i 72. i 73. i 74. i 75. i 76. i 77. i 78. i 79. i 80. i 81. i 82. i 83. i 84. i 85. i 86. i 87. i 88. i 89. i 90. i 91. i 92. i 93. i 94. i 95. i 96. i 97. i 98. i 99. i 100. i 101. i 102. i 103. i 104. i 105. i 106. i 107. i 108. i 109. i 110. i 111. i 112. i 113. i 114. i 115. i 116. i 117. i 118. i 119. i 120. i 121. i 122. i 123. i 124. i 125. i 126. i 127. i 128. i 129. i 130. i 131. i 132. i 133. i 134. i 135. i 136. i 137. i 138. i 139. i 140. i 141. i 142. i 143. i 144. i 145. i 146. i 147. i 148. i 149. i 150. i 151. i 152. i 153. i 154. i 155. i 156. i 157. i 158. i 159. i 160. i 161. i 162. i 163. i 164. i 165. i 166. i 167. i 168. i 169. i 170. i 171. i 172. i 173. i 174. i 175. i 176. i 177. i 178. i 179. i 180. i 181. i 182. i 183. i 184. i 185. i 186. i 187. i 188. i 189. i 190. i 191. i 192. i 193. i 194. i 195. i 196. i 197. i 198. i 199. i 200. i 201. i 202. i 203. i 204. i 205. i 206. i 207. i 208. i 209. i 210. i 211. i 212. i 213. i 214. i 215. i 216. i 217. i 218. i 219. i 220. i 221. i 222. i 223. i 224. i 225. i 226. i 227. i 228. i 229. i 230. i 231. i 232. i 233. i 234. i 235. i 236. i 237. i 238. i 239. i 240. i 241. i 242. i 243. i 244. i 245. i 246. i 247. i 248. i 249. i 250. i 251. i 252. i 253. i 254. i 255. i 256. i 257. i 258. i 259. i 260. i 261. i 262. i 263. i 264. i 265. i 266. i 267. i 268. i 269. i 270. i 271. i 272. i 273. i 274. i 275. i 276. i 277. i 278. i 279. i 280. i 281. i 282. i 283. i 284. i 285. i 286. i 287. i 288. i 289. i 290. i 291. i 292. i 293. i 294. i 295. i 296. i 297. i 298. i 299. i 300. i 301. i 302. i 303. i 304. i 305. i 306. i 307. i 308. i 309. i 310. i 311. i 312. i 313. i 314. i 315. i 316. i 317. i 318. i 319. i 320. i 321. i 322. i 323. i 324. i 325. i 326. i 327. i 328. i 329. i 330. i 331. i 332. i 333. i 334. i 335. i 336. i 337. i 338. i 339. i 340. i 341. i 342. i 343. i 344. i 345. i 346. i 347. i 348. i 349. i 350. i 351. i 352. i 353. i 354. i 355. i 356. i 357. i 358. i 359. i 360. i 361. i 362. i 363. i 364. i 365. i 366. i 367. i 368. i 369. i 370. i 371. i 372. i 373. i 374. i 375. i 376. i 377. i 378. i 379. i 380. i 381. i 382. i 383. i 384. i 385. i 386. i 387. i 388. i 389. i 390. i 391. i 392. i 393. i 394. i 395. i 396. i 397. i 398. i 399. i 400. i 401. i 402. i 403. i 404. i 405. i 406. i 407. i 408. i 409. i 410. i 411. i 412. i 413. i 414. i 415. i 416. i 417. i 418. i 419. i 420. i 421. i 422. i 423. i 424. i 425. i 426. i 427. i 428. i 429. i 430. i 431. i 432. i 433. i 434. i 435. i 436. i 437. i 438. i 439. i 440. i 441. i 442. i 443. i 444. i 445. i 446. i 447. i 448. i 449. i 450. i 451. i 452. i 453. i 454. i 455. i 456. i 457. i 458. i 459. i 460. i 461. i 462. i 463. i 464. i 465. i 466. i 467. i 468. i 469. i 470. i 471. i 472. i 473. i 474. i 475. i 476. i 477. i 478. i 479. i 480. i 481. i 482. i 483. i 484. i 485. i 486. i 487. i 488. i 489. i 490. i 491. i 492. i 493. i 494. i 495. i 496. i 497. i 498. i 499. i 500. i 501. i 502. i 503. i 504. i 505. i 506. i 507. i 508. i 509. i 510. i 511. i 512. i 513. i 514. i 515. i 516. i 517. i 518. i 519. i 520. i 521. i 522. i 523. i 524. i 525. i 526. i 527. i 528. i 529. i 530. i 531. i 532. i 533. i 534. i 535. i 536. i 537. i 538. i 539. i 540. i 541. i 542. i 543. i 544. i 545. i 546. i 547. i 548. i 549. i 550. i 551. i 552. i 553. i 554. i 555. i 556. i 557. i 558. i 559. i 560. i 561. i 562. i 563. i 564. i 565. i 566. i 567. i 568. i 569. i 570. i 571. i 572. i 573. i 574. i 575. i 576. i 577. i 578. i 579. i 580. i 581. i 582. i 583. i 584. i 585. i 586. i 587. i 588. i 589. i 590. i 591. i 592. i 593. i 594. i 595. i 596. i 597. i 598. i 599. i 600. i 601. i 602. i 603. i 604. i 605. i 606. i 607. i 608. i 609. i 610. i 611. i 612. i 613. i 614. i 615. i 616. i 617. i 618. i 619. i 620. i 621. i 622. i 623. i 624. i 625. i 626. i 627. i 628. i 629. i 630. i 631. i 632. i 633. i 634. i 635. i 636. i 637. i 638. i 639. i 640. i 641. i 642. i 643. i 644. i 645. i 646. i 647. i 648. i 649. i 650. i 651. i 652. i 653. i 654. i 655. i 656. i 657. i 658. i 659. i 660. i 661. i 662. i 663. i 664. i 665. i 666. i 667. i 668. i 669. i 670. i 671. i 672. i 673. i 674. i 675. i 676. i 677. i 678. i 679. i 680. i 681. i 682. i 683. i 684. i 685. i 686. i 687. i 688. i 689. i 690. i 691. i 692. i 693. i 694. i 695. i 696. i 697. i 698. i 699. i 700. i 701. i 702. i 703. i 704. i 705. i 706. i 707. i 708. i 709. i 710. i 711. i 712. i 713. i 714. i 715. i 716. i 717. i 718. i 719. i 720. i 721. i 722. i 723. i 724. i 725. i 726. i 727. i 728. i 729. i 730. i 731. i 732. i 733. i 734. i 735. i 736. i 737. i 738. i 739. i 740. i 741. i 742. i 743. i 744. i 745. i 746. i 747. i 748. i 749. i 750. i 751. i 752. i 753. i 754. i 755. i 756. i 757. i 758. i 759. i 760. i 761. i 762. i 763. i 764. i 765. i 766. i 767. i 768. i 769. i 770. i 771. i 772. i 773. i 774. i 775. i 776. i 777. i 778. i 779. i 780. i 781. i 782. i 783. i 784. i 785. i 786. i 787. i 788. i 789. i 790. i 791. i 792. i 793. i 794. i 795. i 796. i 797. i 798. i 799. i 800. i 801. i 802. i 803. i 804. i 805. i 806. i 807. i 808. i 809. i 810. i 811. i 812. i 813. i 814. i 815. i 816. i 817. i 818. i 819. i 820. i 821. i 822. i 823. i 824. i 825. i 826. i 827. i 828. i 829. i 830. i 831. i 832. i 833. i 834. i 835. i 836. i 837. i 838. i 839. i 840. i 841. i 842. i 843. i 844. i 845. i 846. i 847. i 848. i 849. i 850. i 851. i 852. i 853. i 854. i 855. i 856. i 857. i 858. i 859. i 860. i 861. i 862. i 863. i 864. i 865. i 866. i 867. i 868. i 869. i 870. i 871. i 872. i 873. i 874. i 875. i 876. i 877. i 878. i 879. i 880. i 881. i 882. i 883. i 884. i 885. i 886. i 887. i 888. i 889. i 890. i 891. i 892. i 893. i 894. i 895. i 896. i 897. i 898. i 899. i 900. i 901. i 902. i 903. i 904. i 905. i 906. i 907. i 908. i 909. i 910. i 911. i 912. i 913. i 914. i 915. i 916. i 917. i 918. i 919. i 920. i 921. i 922. i 923. i 924. i 925. i 926. i 927. i 928. i 929. i 930. i 931. i 932. i 933. i 934. i 935. i 936. i 937. i 938. i 939. i 940. i 941. i 942. i 943. i 944. i 945. i 946. i 947. i 948. i 949. i 950. i 951. i 952. i 953. i 954. i 955. i 956. i 957. i 958. i 959. i 960. i 961. i 962. i 963. i 964. i 965. i 966. i 967. i 968. i 969. i 970. i 971. i 972. i 973. i 974. i 975. i 976. i 977. i 978. i 979. i 980. i 981. i 982. i 983. i 984. i 985. i 986. i 987. i 988. i 989. i 990. i 991. i 992. i 993. i 994. i 995. i 996. i 997. i 998. i 999. i 1000. i 1001. i 1002. i 1003. i 1004. i 1005. i 1006. i 1007. i 1008. i 1009. i 1010. i 1011. i 1012. i 1013. i 1014. i 1015. i 1016. i 1017. i 1018. i 1019. i 1020. i 1021. i 1022. i 1023. i 1024. i 1025. i 1026. i 1027. i 1028. i 1029. i 1030. i 1031. i 1032. i 1033. i 1034. i 1035. i 1036. i 1037. i 1038. i 1039. i 1040. i 1041. i 1042. i 1043. i 1044. i 1045. i 1046. i 1047. i 1048. i 1049. i 1050. i 1051. i 1052. i 1053. i 1054. i 1055. i 1056. i 1057. i 1058. i 1059. i 1060. i 1061. i 1062. i 1063. i 1064. i 1065. i 1066. i 1067. i 1068. i 1069. i 1070. i 1071. i 1072. i 1073. i 1074. i 1075. i 1076. i 1077. i 1078. i 1079. i 1080. i 1081. i 1082. i 1083. i 1084. i 1085. i 1086. i 1087. i 1088. i 1089. i 1090. i 1091. i 1092. i 1093. i 1094. i 1095. i 1096. i 1097. i 1098. i 1099. i 1100. i 1101. i 1102. i 1103. i 1104. i 1105. i 1106. i 1107. i 1108. i 1109. i 1110. i 1111. i 1112. i 1113. i 1114. i 1115. i 1116. i 1117. i 1118. i 1119. i 1120. i 1121. i 1122. i 1123. i 1124. i 1125. i 1126. i 1127. i 1128. i 1129. i 1130. i 1131. i 1132. i 1133. i 1134. i 1135. i 1136. i 1137. i 1138. i 1139. i 1140. i 1141. i 1142. i 1143. i 1144. i 1145. i 1146. i 1147. i 1148. i 1149. i 1150. i 1151. i 1152. i 1153. i 1154. i 1155. i 1156. i 1157. i 1158. i 1159. i 1160. i 1161. i 1162. i 1163. i 1164. i 1165. i 1166. i 1167. i 1168. i 1169. i 1170. i 1171. i 1172. i 1173. i 1174. i 1175. i 1176. i 1177. i 1178. i 1179. i 1180. i 1181. i 1182. i 1183. i 1184. i 1185. i 1186. i 1187. i 1188. i 1189. i 1190. i 1191. i 1192. i 1193. i 1194. i 1195. i 1196. i 1197. i 1198. i 1199. i 1200. i 1201. i 1202. i 1203. i 1204. i 1205. i 1206. i 1207. i 1208. i 1209. i 1210. i 1211. i 1212. i 1213. i 1214. i 1215. i 1216. i 1217. i 1218. i 1219. i 1220. i 1221. i 1222. i 1223. i 1224. i 1225. i 1226. i 1227. i 1228. i 1229. i 1230. i 1231. i 1232. i 1233. i 1234. i 1235. i 1236. i 1237. i 1238. i 1239. i 1240. i 1241. i 1242. i 1243. i 1244. i 1245. i 1246. i 1247. i 1248. i 1249. i 1250. i 1251. i 1252. i 1253. i 1254. i 1255. i 1256. i 1257. i 1258. i 1259. i 1260. i 1261. i 1262. i 1263. i 1264. i 1265. i 1266. i 1267. i 1268. i 1269. i 1270. i 1271. i 1272. i 1273. i 1274. i 1275. i 1276. i 1277. i 1278. i 1279. i 1280. i 1281. i 1282. i 1283. i 1284. i 1285. i 1286. i 1287. i 1288. i 1289. i 1290. i 1291. i 1292. i 1293. i 1294. i 1295. i 1296. i 1297. i 1298. i 1299. i 1300. i 1301. i 1302. i 1303. i 1304. i 1305. i 1306. i 1307. i 1308. i 1309. i 1310. i 1311. i 1312. i 1313. i 1314. i 1315. i 1316. i 1317. i 1318. i 1319. i 1320. i 1321. i 1322. i 1323. i 1324. i 1325. i 1326. i 1327. i 1328. i 1329. i 1330. i 1331. i 1332. i 1333. i 1334. i 1335. i 1336. i 1337. i 1338. i 1339. i 1340. i 1341. i 1342. i 1343. i 1344. i 1345. i 1346. i 1347. i 1348. i 1349. i 1350. i 1351. i 1352. i 1353. i 1354. i 1355. i 1356. i 1357. i 1358. i 1359. i 1360. i 1361. i 1362. i 1363. i 1364. i 1365. i 1366. i 1367. i 1368. i 1369. i 1370. i 1371. i 1372. i 1373. i 1374. i 1375. i 1376. i 1377. i 1378. i 1379. i 1380. i 1381. i 1382. i 1383. i 1384. i 1385. i 1386. i 1387. i 1388. i 1389. i 1390. i 1391. i 1392. i 1393. i 1394. i 1395. i 1396. i 1397. i 1398. i 1399. i 1400. i 1401. i 1402. i 1403. i 1404. i 1405. i 1406. i 1407. i 1408. i 1409. i 1410. i 1411. i 1412. i 1413. i 1414. i 1415. i 1416. i 1417. i 1418. i 1419. i 1420. i 1421. i 1422. i 1423. i 1424. i 1425. i 1426. i 1427. i 1428. i 1429. i 1430. i 1431. i 1432. i 1433. i 1434. i 1435. i 1436. i 1437. i 1438. i 1439. i 1440. i 1441. i 1442. i 1443. i 1444. i 1445. i 1446. i 1447. i 1448. i 1449. i 1450. i 1451. i 1452. i 1453. i 1454. i 1455. i 1456. i 1457. i 1458. i 1459. i 1460. i 1461. i 1462. i 1463. i 1464. i 1465. i 1466. i 1467. i 1468. i 1469. i 1470. i 1471. i 1472. i 1473. i 1474. i 1475. i 1476. i 1477. i 1478. i 1479. i 1480. i 1481. i 1482. i 1483. i 1484. i 1485. i 1486. i 1487. i 1488. i 1489. i 1490. i 1491. i 1492. i 1493. i 1494. i 1495. i 1496. i 1497. i 1498. i 1499. i 1500. i 1501. i 1502. i 1503. i 1504. i 1505. i 1506. i 1507. i 1508. i 1509. i 1510. i 1511. i 1512. i 1513. i 1514. i 1515. i 1516. i 1517. i 1518. i 1519. i 1520. i 1521. i 1522. i 1523. i 1524. i 1525. i 1526. i 1527. i 1528. i 1529. i 1530. i 1531. i 1532. i 1533. i 1534. i 1535. i 1536. i 1537. i 1538. i 1539. i 1540. i 1541. i 1542. i 1543. i 1544. i 1545. i 1546. i 1547. i 1548. i 1549. i 1550. i 1551. i 1552. i 1553. i 1554. i 1555. i 1556. i 1557. i 1558. i 1559. i 1560. i 1561. i 1562. i 1563. i 1564. i 1565. i 1566. i 1567. i 1568. i 1569. i 1570. i 1571. i 1572. i 1573. i 1574. i 1575. i 1576. i 1577. i 1578. i 1579. i 1580. i 1581. i 1582. i 1583. i 1584. i 1585. i 1586. i 1587. i 1588. i 1589. i 1590. i 1591. i 1592. i 1593. i 1594. i 1595. i 1596. i 1597. i 1598. i 1599. i 1600. i 1601. i 1602. i 1603. i 1604. i 1605. i 1606. i 1607. i 1608. i 1609. i 1610. i 1611. i 1612. i 1613. i 1614. i 1615. i 1616. i 1617. i 1618. i 1619. i 1620. i 1621. i 1622. i 1623. i 1624. i 1625. i 1626. i 1627. i 1628. i 1629. i 1630. i 1631. i 1632. i 1633. i 1634. i 1635. i 1636. i 1637. i 1638. i 1639. i 1640. i 1641. i 1642. i 1643. i 1644. i 1645. i 1646. i 1647. i 1648. i 1649. i 1650. i 1651. i 1652. i 1653. i 1654. i 1655. i 1656. i 1657. i 1658. i 1659. i 1660. i 1661. i 1662. i 1663. i 1664. i 1665. i 1666. i 1667. i 1668. i 1669. i 1670. i 1671. i 1672. i 1673. i 1674. i 1675. i 1676. i 1677. i 1678. i 1679. i 1680. i 1681. i 1682. i 1683. i 1684. i 1685. i 1686. i 1687. i 1688. i 1689. i 1690. i 1691. i 1692. i 1693. i 1694. i 1695. i 1696. i 1697. i 1698. i 1699. i 1700. i 1701. i 1702. i 1703. i 1704. i 1705. i 1706. i 1707. i 1708. i 1709. i 1710. i 1711. i 1712. i 1713. i 1714. i 1715. i 1716. i 1717. i 1718. i 1719. i 1720. i 1721. i 1722. i 1723. i 1724. i 1725. i 1726. i 1727. i 1728. i 1729. i 1730. i 1731. i 1732. i 1733. i 1734. i 1735. i 1736. i 1737. i 1738. i 1739. i 1740. i 1741. i 1742. i 1743. i 1744. i 1745. i 1746. i 1747. i 1748. i 1749. i 1750. i 1751. i 1752. i 1753. i 1754. i 1755. i 1756. i 1757. i 1758. i 1759. i 1760. i 1761. i 1762. i 1763. i 1764. i 1765. i 1766. i 1767. i 1768. i 1769. i 1770. i 1771. i 1772. i 1773. i 1774. i 1775. i 1776. i 1777. i 1778. i 1779. i 1780. i 1781. i 1782. i 1783. i 1784. i 1785. i 1786. i 1787. i 1788. i 1789. i 1790. i 1791. i 1792. i 1793. i 1794. i 1795. i 1796. i 1797. i 1798. i 1799. i 1800. i 1801. i 1802. i 1803. i 1804. i 1805. i 1806. i 1807. i 1808. i 1809. i 1810. i 1811. i 1812. i 1813. i 1814. i 1815. i 1816. i 1817. i 1818. i 1819. i 1820

Theoph.

Kalanemu Obrazowi twemu klaniały się obodry Jezu. Pater
iako na ten czas świętych Obrazów śanowano: o których pla
śac tam tychże czasów Gregorz wtory Papież/ do Greków ro
liście swoym tak napisała Jeśli jest Obraz Pána nášego/ tedy
mowimy. Panie Jezu Chryste Synu Boży wspomóż nas/ zbaw
nas. A jeśli świętey Mátki tego/ mowim: Święta Mátko
Boża wstaw się u Syna twego/ prawdziwego Boga náš
siego/ aby zbawił dusie naše. A jeśli Obraz jest Maczennia
tá/ mowimy: Święty Ezechajanie któryś dla Chrystusa krew
twoje rozlał/ ty iako pierwszy Maczennik śmiłość masz do mo
wienia/ przyeżyj się za námi/ taka náuka/ takie rozumienie Bo
ściotá powszechnego od czasów Apostolskich było/ y takie przez
posyćkie wieli chocia w okrutnych prześladowaniach ái do tad
wcale zachowane o świętych Obrazách: z cym się káseł roz
wiedziemy.

ROZDZIAŁ II.

Pan Bog nie zakazał Obrazów.

Szturmiac ná Obrazy Heretycy z Żydami pospołu/ przywo
dza pismo s. zabáiac Kátholikom báłwochwálstwo/ w cym
niewstydliwie nas potwarzá. Wiedzieć tedy potrzeba/ i Pan
Bog zakazał báłwanów które są znakami fałszywemu rzeczy fał
szywych/ á nie zakazał Obrazów/ które są znakami prawdziwe
mi rzeczy prawdziwych. Tak się rozumie pisma świętego mieys
ce gdy mowi: Nie uczyniś sobie rycia/ ani żadnego podobień
stwa. Nie będziesz się im klaniał/ ani służyl. Także y ná innym
mieyscu: Nie będziesz miał Bogów cudzych przed oczymá mo
Deut. 3. 8. imi. A w trzecich Kálegách Moysesowych mowiac: Nie be
dziesz sobie czynił báłwana: dodáć abyś go chwalił. Z tych res
Levit. 26. dy y innych mieysc podobnych widzimy/ i Pan Bog podobień
stwa abo báłwanów które były miásto Boga/ zakazał: i takim
się wiey.

Ne woler
zba M
Klonie.
Bostki
slawa y
zwali t
Zak
bodzi w
ściągá
Obraz
bie prz
wiac r
zesa/ r
Cherni
bie we
sge be
szrod
ktorych
Brole
w Kon
ty/ tak
Wojey
zat. A
czestki
kiedyb
niczy/ i
przye
brázy
Ná
sie pen
Jákol
Luter

nie wolni! Kátholicy brzydzo/ ob nich wcietała / y niezłotona lś-
tba Nęciennikow zgrab wysła. że sie bálwánom niechcieli po-
stawić. Obrazy Święte nie są w nasza Bogi / ani im chwały
Bóstwey nie dajem y y owszem mówimy z Miedrcem: Tęszce
śliwa y między umarłymi jest nadszicia tych / którzy Bogami ną-
zwali dzieła rąk ludzkich / złoto y srebro.

Proner: 13

10.

Zakazał tedy Pan Bog infemu Bogu imię sie / chwaly
bądź wnieczny / bądź powierzhney oddawać, co sie do Obrazow
ściągac nie może: bo Obraz Boży nie jest infy Bog / ani częś
Obrazá / jest częś Boga infego. Acemu byłby Pan Bog id-
bie przeciwny / kiedyby zakazował Obrazow: bo ie robić y sta-
wiać rozkazał / co mamy z pisma s. w Księgách wotorych Moys-
zesz / wżac iako miano robić skrynę testamentu stárego / kazał
Cherubiny dwa złote wżymć. Także rozkazał Moyszeszowi wro-
bić wójá. W Księgách Krolowskich naydziesz iako Salomon ie-
szcze bedac w lśce Bożey / y wola iego pełniac wystáwiał w por-
szodku kóściółá dwa Cherubiny. Tamże wotow dwunastu ná-
kótorych morze Lige státo / Awow też dwánásćie w Místátnu
Krolowskiego. Wiára podobieństwo Cherubinow / y ná skrynę y
w Kóściele Obrazámi były prawdziwymi / bálwánámi nie by-
ły / iako y obrazy wotow y Awow podobieństwo były z wotey
Bożey. Toć tedy Pan Bog obrazow nie zabronił / y nie zaka-
zał. A owszem tájmie Pan Bog rzemieślá Málárskiego / y Snt-
czerskiego náuczył Bezeleelá / y dáł mu towarzyszá Oliabá / á
kiedyby obrazy miały być bálwánámi / iako mówia Tórowier-
nicy / toćby Pan Bog náuczył robić bálwánow / y byłby złego
przyeczna / co stać nie może: ále znáć je są Bogu przyecinne
obrazy / bo dla nich dáł rzemieślniki w pámie s. zálecene.

Exod: 25.

18.

Nu. 21. 8.

3. Reg: 6.

24.

3. Reg: 7.

25.

Exo: 31. 2.

Náóstátek sam sie Pan Bog ocywiscie y widonue postáć ná
sie perona biorac często pokázował / Abámowi / 2. bráhámowi /
Jákobowi / Moyszeszowi / zácz m nosit ná sobie Obraz / kády go
Luter y Bálwin bálwóchwalca názwáli / bo wżywá Obrazow /

my zaśle z tabje dochodzimy/ i Obrązy są dobre/ y Pánu Bogu
przyjemne/ zwolascz á je sam P. Bog pierwszy ná świecie Obraz
uczynił/ bo stworzył ná podobieństwo swoje stworzył: co ma-
my w Piśmie s. wyrażenie. Bógwánow tedy Pan Bog/ nie O-
brázow które sam postánowił/ zakażal: co się jest lepiey po-
kaze/ iedno o Cudách nieco nápiše.

ROZDZIAŁ III. O Cudách.

Pf: 71 18. **W**Szclákie prawdziwe cudá mocy y wládza Bóža bieráją
stad/ psalmista mówi do Pánat Ktory sąm czyni cudá
wone rzeczy. Tenże Bog spráwuje/ że się Cudá dzieła bádź przez
ludzie/ bádź przez inšie rzeczy stworzone. Przez ludzie iáko w-
czy á. Thomáš dla dwu przyczyn/ naprzód dla tego/ áby ten
ktory czego uczy/ prawdę Cudámi potwierdzał: ponieważ rze-
3. Par: Qczy do wiary służące ludzcy rozum przechodzą/ nie mogą też bydy
43. art. 1tácyant: ludzkimi doskonałe dowiedzione/ ále trzeba żeby dowo-
dy z Boskiej pomagi y mocy były bráne. Uczynił to dzieło ná-
kie/ ná przykład: ślepeму wzrok przywrócił/ ná co ludzie patrząc
musia dać wiare/ że náuka ktora on stworzył podáć/ od Boga
sámego pochodzi. Opowiadali Apostołowie/ i Chrystus jest
prawdziwym Bogiem/ áby temu ludzie wierzyli. Bog przez nie
cudá czynił/ á náuka ich takim obyćciem potwierdzał iáko mo-
Mar: 16.wił nárek: Oni wysiedszy przepowiadali wśedy/ ktorym P. Bog
dopomagał y náuka ich potwierdzał przytomnymi cudámi.

Druga zaś przyczyna/ czemu Bog przez ludzie Cudá czynił/ y
przez inšie stworzone rzeczy/ áby się im przytomnym bydy náka-
zał/ á żeby mu stad część y chwala rosta: gdy iáko uczy świes-
Trař: 14.ty Augustyn. Bog nie jest istności ciałey/ áby mógł bydy o-
In Ioan.cyma widziány/ dla tego zachował sobie dzieła niektóre/ ná-
bieg przyrodzony wysię/ áby się ludzie ná nie patrząc dziwowa-
li, y moc niewidomego Boga w nich poznawali.

Pomniá

Pomniawşy tedy teraz ludzie cudowne / o rzeczach niemych
mowimy. Znanioma jest iasność Moysesowa / w piśmie s. sławna / Exod: 14.
ktora Brolestwo y Broła Egipskiego łogimi plagami potas-
zała / morze czerwone rozdwoiła / wodę z opoki / z ktorey ogień
rychley wykrzesieſi / wytoczyła. A że inſie opuſzcza rzeczy / ſtrzy-
nia ſtarego teſtamentu / iako wielkich cudow naczyniła? Z tych
na ſie patrzących zabułała / dobrym zwycięſtwo dawala / mury
obalala: Sam Bog przy niey gdy ludzie na radę przychodzili /
odpowiadał: Skądże taſcey ſtrzyńi moc taka? pewnie z przy-
tomnoſci y z woley Boſkiej / aby wola podtych rzeczach moc
ſwoia y wola pokazał.

A żeby ludzie wiedzieli / iż to y Pana Boga nie trudno / chciał
y w Nowym teſtamentie to pokazać / bo chuſtkami Pawła s.
Apoſtola dziwne Cuda czynił: choroby rozmaite leczył / ſatany AŁ: 12.9.
z ciała ludzkiego wyganiał. Nie wiſtala pewnie moc y wola Boża /
ktora ſie dotych czasom przez rzeczy ſtworzone pokazuie / y lu-
dzom dobrodzieyſtwa daie. Między ktorymi klade rozmaite Os-
brazy / oſobliwie Błogoſtwin: Matki Boſey / po-wſytkich pra-
wie częſciach ſwiata / co y ſanym przeciwnikom wiary ſwiatey
jeſt iawno.

Alle ſie oni Duchowi. ſprzeciwiajac / cudowne ſprawy Pań-
ſkie lica / twierdzac iż y ſatan moſe fałſzywe cuda czynić / iakoż czy-
nił przez Pharaonowe czarowniki / y przez bałwany Pogańskie. Exo: 7.11.
Co gdy mowia / ſami na ſie bież podać / ponieroż twierdza / iż
ſatan fałſzywe cuda czynić moſe: ale mowie / nie nie moſe te-
dno co mu Bog dopuſci / a nie dopuſzcza / na oſzukiwanie ludzi
ale czaſem na pobawienie ſataniſkie: to to czarownikach Egip-
teſkich / gdy wai Moysesow / woje ich poſiark obaczysz. Cza-
ſem tej dopuſzcza Pan Bog ſatanowi cuda czynić na doſwiade-
czenie cłowiekow: o czym mawiam.

Wiſtając nie trudno z okolicznoſci cudu fałſzywe rozeznąć od
prawdziwych goy. te bywają na pomnożenie chwaly Boſey / y

duchowny pożytek ludzki / i tak z przykładów rozmaitych winę
obaczmy : a także obłudne / skodliwe, y mądne bywają.

Epist. 137. **1. Corint. 10. 4.** **1.** **2.** **3.** **4.** **5.** **6.** **7.** **8.** **9.** **10.** **11.** **12.** **13.** **14.** **15.** **16.** **17.** **18.** **19.** **20.** **21.** **22.** **23.** **24.** **25.** **26.** **27.** **28.** **29.** **30.** **31.** **32.** **33.** **34.** **35.** **36.** **37.** **38.** **39.** **40.** **41.** **42.** **43.** **44.** **45.** **46.** **47.** **48.** **49.** **50.** **51.** **52.** **53.** **54.** **55.** **56.** **57.** **58.** **59.** **60.** **61.** **62.** **63.** **64.** **65.** **66.** **67.** **68.** **69.** **70.** **71.** **72.** **73.** **74.** **75.** **76.** **77.** **78.** **79.** **80.** **81.** **82.** **83.** **84.** **85.** **86.** **87.** **88.** **89.** **90.** **91.** **92.** **93.** **94.** **95.** **96.** **97.** **98.** **99.** **100.** **101.** **102.** **103.** **104.** **105.** **106.** **107.** **108.** **109.** **110.** **111.** **112.** **113.** **114.** **115.** **116.** **117.** **118.** **119.** **120.** **121.** **122.** **123.** **124.** **125.** **126.** **127.** **128.** **129.** **130.** **131.** **132.** **133.** **134.** **135.** **136.** **137.** **138.** **139.** **140.** **141.** **142.** **143.** **144.** **145.** **146.** **147.** **148.** **149.** **150.** **151.** **152.** **153.** **154.** **155.** **156.** **157.** **158.** **159.** **160.** **161.** **162.** **163.** **164.** **165.** **166.** **167.** **168.** **169.** **170.** **171.** **172.** **173.** **174.** **175.** **176.** **177.** **178.** **179.** **180.** **181.** **182.** **183.** **184.** **185.** **186.** **187.** **188.** **189.** **190.** **191.** **192.** **193.** **194.** **195.** **196.** **197.** **198.** **199.** **200.** **201.** **202.** **203.** **204.** **205.** **206.** **207.** **208.** **209.** **210.** **211.** **212.** **213.** **214.** **215.** **216.** **217.** **218.** **219.** **220.** **221.** **222.** **223.** **224.** **225.** **226.** **227.** **228.** **229.** **230.** **231.** **232.** **233.** **234.** **235.** **236.** **237.** **238.** **239.** **240.** **241.** **242.** **243.** **244.** **245.** **246.** **247.** **248.** **249.** **250.** **251.** **252.** **253.** **254.** **255.** **256.** **257.** **258.** **259.** **260.** **261.** **262.** **263.** **264.** **265.** **266.** **267.** **268.** **269.** **270.** **271.** **272.** **273.** **274.** **275.** **276.** **277.** **278.** **279.** **280.** **281.** **282.** **283.** **284.** **285.** **286.** **287.** **288.** **289.** **290.** **291.** **292.** **293.** **294.** **295.** **296.** **297.** **298.** **299.** **300.** **301.** **302.** **303.** **304.** **305.** **306.** **307.** **308.** **309.** **310.** **311.** **312.** **313.** **314.** **315.** **316.** **317.** **318.** **319.** **320.** **321.** **322.** **323.** **324.** **325.** **326.** **327.** **328.** **329.** **330.** **331.** **332.** **333.** **334.** **335.** **336.** **337.** **338.** **339.** **340.** **341.** **342.** **343.** **344.** **345.** **346.** **347.** **348.** **349.** **350.** **351.** **352.** **353.** **354.** **355.** **356.** **357.** **358.** **359.** **360.** **361.** **362.** **363.** **364.** **365.** **366.** **367.** **368.** **369.** **370.** **371.** **372.** **373.** **374.** **375.** **376.** **377.** **378.** **379.** **380.** **381.** **382.** **383.** **384.** **385.** **386.** **387.** **388.** **389.** **390.** **391.** **392.** **393.** **394.** **395.** **396.** **397.** **398.** **399.** **400.** **401.** **402.** **403.** **404.** **405.** **406.** **407.** **408.** **409.** **410.** **411.** **412.** **413.** **414.** **415.** **416.** **417.** **418.** **419.** **420.** **421.** **422.** **423.** **424.** **425.** **426.** **427.** **428.** **429.** **430.** **431.** **432.** **433.** **434.** **435.** **436.** **437.** **438.** **439.** **440.** **441.** **442.** **443.** **444.** **445.** **446.** **447.** **448.** **449.** **450.** **451.** **452.** **453.** **454.** **455.** **456.** **457.** **458.** **459.** **460.** **461.** **462.** **463.** **464.** **465.** **466.** **467.** **468.** **469.** **470.** **471.** **472.** **473.** **474.** **475.** **476.** **477.** **478.** **479.** **480.** **481.** **482.** **483.** **484.** **485.** **486.** **487.** **488.** **489.** **490.** **491.** **492.** **493.** **494.** **495.** **496.** **497.** **498.** **499.** **500.** **501.** **502.** **503.** **504.** **505.** **506.** **507.** **508.** **509.** **510.** **511.** **512.** **513.** **514.** **515.** **516.** **517.** **518.** **519.** **520.** **521.** **522.** **523.** **524.** **525.** **526.** **527.** **528.** **529.** **530.** **531.** **532.** **533.** **534.** **535.** **536.** **537.** **538.** **539.** **540.** **541.** **542.** **543.** **544.** **545.** **546.** **547.** **548.** **549.** **550.** **551.** **552.** **553.** **554.** **555.** **556.** **557.** **558.** **559.** **560.** **561.** **562.** **563.** **564.** **565.** **566.** **567.** **568.** **569.** **570.** **571.** **572.** **573.** **574.** **575.** **576.** **577.** **578.** **579.** **580.** **581.** **582.** **583.** **584.** **585.** **586.** **587.** **588.** **589.** **590.** **591.** **592.** **593.** **594.** **595.** **596.** **597.** **598.** **599.** **600.** **601.** **602.** **603.** **604.** **605.** **606.** **607.** **608.** **609.** **610.** **611.** **612.** **613.** **614.** **615.** **616.** **617.** **618.** **619.** **620.** **621.** **622.** **623.** **624.** **625.** **626.** **627.** **628.** **629.** **630.** **631.** **632.** **633.** **634.** **635.** **636.** **637.** **638.** **639.** **640.** **641.** **642.** **643.** **644.** **645.** **646.** **647.** **648.** **649.** **650.** **651.** **652.** **653.** **654.** **655.** **656.** **657.** **658.** **659.** **660.** **661.** **662.** **663.** **664.** **665.** **666.** **667.** **668.** **669.** **670.** **671.** **672.** **673.** **674.** **675.** **676.** **677.** **678.** **679.** **680.** **681.** **682.** **683.** **684.** **685.** **686.** **687.** **688.** **689.** **690.** **691.** **692.** **693.** **694.** **695.** **696.** **697.** **698.** **699.** **700.** **701.** **702.** **703.** **704.** **705.** **706.** **707.** **708.** **709.** **710.** **711.** **712.** **713.** **714.** **715.** **716.** **717.** **718.** **719.** **720.** **721.** **722.** **723.** **724.** **725.** **726.** **727.** **728.** **729.** **730.** **731.** **732.** **733.** **734.** **735.** **736.** **737.** **738.** **739.** **740.** **741.** **742.** **743.** **744.** **745.** **746.** **747.** **748.** **749.** **750.** **751.** **752.** **753.** **754.** **755.** **756.** **757.** **758.** **759.** **760.** **761.** **762.** **763.** **764.** **765.** **766.** **767.** **768.** **769.** **770.** **771.** **772.** **773.** **774.** **775.** **776.** **777.** **778.** **779.** **780.** **781.** **782.** **783.** **784.** **785.** **786.** **787.** **788.** **789.** **790.** **791.** **792.** **793.** **794.** **795.** **796.** **797.** **798.** **799.** **800.** **801.** **802.** **803.** **804.** **805.** **806.** **807.** **808.** **809.** **810.** **811.** **812.** **813.** **814.** **815.** **816.** **817.** **818.** **819.** **820.** **821.** **822.** **823.** **824.** **825.** **826.** **827.** **828.** **829.** **830.** **831.** **832.** **833.** **834.** **835.** **836.** **837.** **838.** **839.** **840.** **841.** **842.** **843.** **844.** **845.** **846.** **847.** **848.** **849.** **850.** **851.** **852.** **853.** **854.** **855.** **856.** **857.** **858.** **859.** **860.** **861.** **862.** **863.** **864.** **865.** **866.** **867.** **868.** **869.** **870.** **871.** **872.** **873.** **874.** **875.** **876.** **877.** **878.** **879.** **880.** **881.** **882.** **883.** **884.** **885.** **886.** **887.** **888.** **889.** **890.** **891.** **892.** **893.** **894.** **895.** **896.** **897.** **898.** **899.** **900.** **901.** **902.** **903.** **904.** **905.** **906.** **907.** **908.** **909.** **910.** **911.** **912.** **913.** **914.** **915.** **916.** **917.** **918.** **919.** **920.** **921.** **922.** **923.** **924.** **925.** **926.** **927.** **928.** **929.** **930.** **931.** **932.** **933.** **934.** **935.** **936.** **937.** **938.** **939.** **940.** **941.** **942.** **943.** **944.** **945.** **946.** **947.** **948.** **949.** **950.** **951.** **952.** **953.** **954.** **955.** **956.** **957.** **958.** **959.** **960.** **961.** **962.** **963.** **964.** **965.** **966.** **967.** **968.** **969.** **970.** **971.** **972.** **973.** **974.** **975.** **976.** **977.** **978.** **979.** **980.** **981.** **982.** **983.** **984.** **985.** **986.** **987.** **988.** **989.** **990.** **991.** **992.** **993.** **994.** **995.** **996.** **997.** **998.** **999.** **1000.**

potázował przez lasy Mojżesowa cudą / rydząc lasy ińsydy
pominałszy i potázując y teraz przez perony Obrazu ińsie po
mniałszy

ROZDZIAŁ IV.

Pan Bog przez Obrazy cudą rozmaite czynił.

1. **2.** **3.** **4.** **5.** **6.** **7.** **8.** **9.** **10.** **11.** **12.** **13.** **14.** **15.** **16.** **17.** **18.** **19.** **20.** **21.** **22.** **23.** **24.** **25.** **26.** **27.** **28.** **29.** **30.** **31.** **32.** **33.** **34.** **35.** **36.** **37.** **38.** **39.** **40.** **41.** **42.** **43.** **44.** **45.** **46.** **47.** **48.** **49.** **50.** **51.** **52.** **53.** **54.** **55.** **56.** **57.** **58.** **59.** **60.** **61.** **62.** **63.** **64.** **65.** **66.** **67.** **68.** **69.** **70.** **71.** **72.** **73.** **74.** **75.** **76.** **77.** **78.** **79.** **80.** **81.** **82.** **83.** **84.** **85.** **86.** **87.** **88.** **89.** **90.** **91.** **92.** **93.** **94.** **95.** **96.** **97.** **98.** **99.** **100.** **101.** **102.** **103.** **104.** **105.** **106.** **107.** **108.** **109.** **110.** **111.** **112.** **113.** **114.** **115.** **116.** **117.** **118.** **119.** **120.** **121.** **122.** **123.** **124.** **125.** **126.** **127.** **128.** **129.** **130.** **131.** **132.** **133.** **134.** **135.** **136.** **137.** **138.** **139.** **140.** **141.** **142.** **143.** **144.** **145.** **146.** **147.** **148.** **149.** **150.** **151.** **152.** **153.** **154.** **155.** **156.** **157.** **158.** **159.** **160.** **161.** **162.** **163.** **164.** **165.** **166.** **167.** **168.** **169.** **170.** **171.** **172.** **173.** **174.** **175.** **176.** **177.** **178.** **179.** **180.** **181.** **182.** **183.** **184.** **185.** **186.** **187.** **188.** **189.** **190.** **191.** **192.** **193.** **194.** **195.** **196.** **197.** **198.** **199.** **200.** **201.** **202.** **203.** **204.** **205.** **206.** **207.** **208.** **209.** **210.** **211.** **212.** **213.** **214.** **215.** **216.** **217.** **218.** **219.** **220.** **221.** **222.** **223.** **224.** **225.** **226.** **227.** **228.** **229.** **230.** **231.** **232.** **233.** **234.** **235.** **236.** **237.** **238.** **239.** **240.** **241.** **242.** **243.** **244.** **245.** **246.** **247.** **248.** **249.** **250.** **251.** **252.** **253.** **254.** **255.** **256.** **257.** **258.** **259.** **260.** **261.** **262.** **263.** **264.** **265.** **266.** **267.** **268.** **269.** **270.** **271.** **272.** **273.** **274.** **275.** **276.** **277.** **278.** **279.** **280.** **281.** **282.** **283.** **284.** **285.** **286.** **287.** **288.** **289.** **290.** **291.** **292.** **293.** **294.** **295.** **296.** **297.** **298.** **299.** **300.** **301.** **302.** **303.** **304.** **305.** **306.** **307.** **308.** **309.** **310.** **311.** **312.** **313.** **314.** **315.** **316.** **317.** **318.** **319.** **320.** **321.** **322.** **323.** **324.** **325.** **326.** **327.** **328.** **329.** **330.** **331.** **332.** **333.** **334.** **335.** **336.** **337.** **338.** **339.** **340.** **341.** **342.** **343.** **344.** **345.** **346.** **347.** **348.** **349.** **350.** **351.** **352.** **353.** **354.** **355.** **356.** **357.** **358.** **359.** **360.** **361.** **362.** **363.**

garnus Krol Ebeffy / o czym Eusebius a po nim Anito nie wysocy Abagar.
dawom historycy pisa do siebie / pisać o dziwnych cudach iego /
wzywali a Pan Jezus nim przez Ananiassa odpisał / iż przybydz nie
mogł / obleciac mu iednak po swym Wniebowstapieniu z wze-
mow swoich iedne / a Abagarns malarza poslat do ziemie Sydos
wskley / aby twarz Zbawiciela nasz wyamalował / w co gdy po-
trafił nie mogł / sam Pan Chrystus płoeno do swej twarzy pisał
swoy / obraz twarzy swej na nim wyrazil. Ten Obraz dlugo
był w Ede sie / gdzie wielkie cuda przezeń P. Bog czynił / a potym
przeniesiony jest do Cárogradu.

Drugi Obraz także od starych historykow opisany / od nie-
wiałty oney ktora Erwis plynela / a docykala sie staty Chrystus
sa Panta uzdrowiona / była / postawiony w Cezaryey / z ktorey
na jst rodem. Wiedziany był / wyrażając Pana Chrystusa / to
ktorego Obrazu nog / ziółko takie wyrostalo / ktore wpyłek me-
mocy leczyło. Ten Obraz świadozy Eusebius / tworał bärzo
dlugo / y on sam nani patrzył.

Iż też Pan a Zbawiciel nasz twarz swoje nas / ktora mu Wez-
ronka n i wkrzyzowanie idacemu / Erwis a plyniona otarla / wy-
downie wyrazil / mamy to z podania statecznego / y do dnia dzis-
ieyszego w Rzymie ten Obraz z wielkim nabozenstwem chowa-
ia y wklazuje. Takie y blizny Ciela Jezusa Pana takoby wy-
malowane na przesćierańle / w ktore był z Krzyża zdiety obwo-
niony / gdy go do grobu kladziono / w Taurynie mieście chowa-
ia / y z wężowoscia / tak przez bärzo cudowna / ludziom na po-
cie cho podawa.

Roku pańskiego 888. w Galliey / w Aureliey mieście / na co
wskley ludzie patrzyli / w Błaskorze pamiennym Obraz Chry-
stusa Pana ptakal przez kilka dni / a potym na niego pomisła
pańska pado / bo wskley miało zgorzało y koscioły. Mogło
być wiele takich przykładow o Obrazach tak Chrystusa Pana
iako y nado wstępy Panny / y innych świętych / przywieść / ale je-
bawie nie dyca / a wstaje kilka ich ięże poloze.

ROZ-

Matth: 9.
20.

Libro 7.
cap: 14.

Baronius

ROZDZIAŁ V.

Kilká stárodawnych Cudow przez Obrázy pokazánych.

I.

Izraelius Cefarz Kóh Pánski: 621. wypráwoutac sie ná Persy podto obrány / wzstáwsky Obraz Chrystusá Páná w rece do Rodčiotá sedl / y padšy ná zemie twarzá mowit: Dla grzechow nášych / n e dáy nas w pošmiech Pánie / nieprzytiáčom nášym. Do żołnierzow tej piękna rzecz wczynit / mowiac: Pátercie Zrádciá y synowie / iáko nieprzytiáčiel zemie náše popuštosyl / Wstárze popalit / Rodčiot pošpićit / nášá poroyracat / iáko sie o to zástáwiac nie mámy? Tle byto podobieństwo do żywčieństwa / ále Cefarz miał dobre pomocniki vsáse w Pánu Bogu y woynę spráwiedliwá: náboženstvo zbroie pošwiećit / á spráwiedliwość koronę kładá. W káždym potykánu Obraz Páná nášego przed woyskiem Cefarz nosić kázat / á ná pierwszym potkánu mocne woysko Perskie porázit: y potym částo ná Rozdroesem bitwe wygráwał.

II.

Za Henryká Cefarzá á Benedykta ósmego Pápiešá / Kóh Pánski 1017. w dźieni Wielkopiátkowj Zydzi Obrazá Chrystusá Páná zástáwsky / on lžyl / kłoli / y z něgo sie nátygráwáli / zázym n.ezmiérne wlátry powstáły / budowánia obálily. áz winné Zydzy pomiano y wysćinano / dopiero wlátry včichly. Day Bože aby y teraz či Judášowie zbrodníámi sídemi ná ktore przez spáry ludzie pátrza / ná áz dow Tatárskich / nie vrodzátow y morewego powietrza nie záci gán.

III.

Tátže

Także za Justyniana Cesarza/ R. Państwa : 560. Był Obraz
Chrystusa Pana nożem przebit/ z którego się krew rzucała/ a
ludzie Żydzi kamieniami zabili.

IV.

Saraceni z Rolem swym Alámandarusem Arabii y Palestyny
na za Anastazyusza Cesarza/ R. Państwa : 509. woiuac siłą
świetych Mníchów gubili/ między którymi Janą Sylenyary-
usza lew obronił. A gdy jeden z Saracenów ś. Theodora Ob-
raz w Kościele w którym z żonami y z dziećmi leżał/ strząsa-
w ramię ranił/ krew z niego płynęła/ czym się Saracenowie nieus-
pamiętali/ aż ich Bog srogimi chorobami pokarał.

V.

Andronicus Comenus Cesarz wystawił w Kościele/ Pá- Nicetas
właś. Obraz złoty/ który przed śmiercią Andromika pła- libro I.
kał/ i takoby się przepowiadając : a gdy służył z Obrazą trzy ciężka-
ce oćierał/ ięście hojnieysze wylerwał/ i takoby żył w Obrazie Pá-
wet/ mając pożądanie nad Cesarzem chociaż niedobrym/ ale
przeciw sobie chętnym.

VI.

Nie rozwodzając się z Przykładami/ których wiele w Zistor-
toro czytamy/ o naswietlonej Panny Maryey Obrazach kilka
przydam/ Za Justyną Młodszege Cesarza. R. P. 580. Anatólia
usi nieakt śalbierz w Antyochii/ gdy go czartom osiarcuacego
postrzeżono/ y do więzienia dano/ w którym był Obraz Bogarod-
zice/ do niego się wdał/ o pomoc y o wybawienie nad : Młóki
Bożej prosił/ a Obraz twarz od niego odwrócił/ brzydząc się
żłością jego. Właś żołnierze przestraszeni patrzyli/ poczym zto-
czyńca bestyom wrzucony od nich rozdrąpany jest.

VII.

VII.

ZA Leona Jsaurykã Cesarzã / Roku Pãńskiego 718. Saraceni
 albo Turcy dlugo przed Cãrogradem Obozem leżac / wziãc
 go nie mogli / wodz ich niż odciãgnãł prosił aby do miãstã w tã
 chawsy ono ogladał / ciego mu dopuszczono. Ale gdy w bramie
 w leżdzãł / Konie jego postãpić niechciał : Wodz poyzrzãwszy w
 zgore / obaczył nã bramie Obraz Bogarodzice / y zrozumiał / że
 mu tã wesćia bronilã / Ktora cześćo bluznił gdy mu do miãstã
 przystãpić nie dala : y tãk sie puscił nã morze / gdzie nawãlnos
 ćia y grãdem ognistym z woyskiem zginãł.

VIII.

IAn Komennos Cãrogradzki Cesarz / Roku Pãńskiego 1123. sta
 nowczwyciestwo nad Tãtary otrzymał zã pomocã nãswiet
 sey Pãnni Mãrcey / z ktorey Obrazem miedzy rotãni w potys
 cze biegãliac / a swych do bitwy meżnie ypominãliac / gore otrzy
 mãł. Wrociwszy sie do Cãrogradu sprãwił woz z kotem ozdoo
 biony / y drogimi kãmieniami osãdzony / nã ktorym przeczysley
 dziewice Obraz postãwiwszy / sam przed wozem pieśio siedł /
 Krzyż w reku nosãc / Konie białe w wozie mãliac / Pãnom ie prze
 dnieszym meśc y powinnyim swoim woz trzymãc kazãł : y tãk
 przez miãsto Kobierey drogimi wstãne / do Kościolã Zophiey a
 bo Madrości Bożey / Bogu dziekuiac wylãchãł.

IX.

ZA Ludwikã wtorego Cesarzã Rzymstiego / Roku Pãńskiego
 870. był Obraz nãsw t Pãnni w Dãmãstku / z ktorego
 balsam plynãł / ktorym sie niemocy nie tylko Chrześcian / ale y
 Saraceniow leczyli / dla ciego v nich ten Obraz był w wielkiej
 wczciwosci.

X.

X.
Theophil Cesarz Cárogradzki srogí obrazoborca / Roku P.
842. bázno á okrutnie záchorzał / miał gebe tat fieroko rezo
darta / iż było wnetrzności wzdzieć / á zámknąć iey nie mogli / á
śná sie iego Theodora frásuiac / dobra Kátholicko badac / zá
śneta / wyzrzála Bogarodjice z dzieciatkiem / y z wiela Anyo
toro / ktorzy Theophila biczowali : ocknowsy sie wstysáta mejá
mowiacego : Ustetery mnie niedzmemu / iż mie ták dla Obrá
zow biczua / á ona wziorosy Obraz naswietsey Pánný z dzie
ciatkiem / cátorwać mu dáta / do ktorego sie sam z ochota rzucił /
y gebá mu sie záwártá. Záczym rzekt : Dobrze / niech Obrázy
wáclawe beda. Tu nie tylko cudo / ále y y dobrodziejstwo wiele
kie przez Obraz wáclawie widzimy.

ROZDZIAŁ VI.

Używáníe y posánowáníe świętych obrazow
dawne.

A Czkolwiek z rozdziału czwartego / gózie sie o twarzy Chry
stusa Pána / o miedziánym iego obrazie / y o Weronice ná
pisáto dawność obrazow używánia y posánowánia widzimy /
ku temu iednáć nieco przydam / skąd obaczymy / iż obrázy zárá
zem ná počátku wiáry świętey byty w używáníu y w wáclawo
ści. Roku Pánstkiego 1099. gdy Chryściánie święta wojne Baroniue
w Pálestynie odpráwowáli / y zwyciestwo nád Sáraceny otrzy
máli / nálezi w Jeruzálem obraz wkrzyżowánego Pána Jezusa
Boga nášego / iestze od Lukodema ktorego Ewángelia w spos
mina / iáko tego perwne došli / postáwiony : nie obnáony ná
krzyżu / ále wbrány w krolewstie sáry : málowány byl krucý
sy. Toć záraz on święty wozel Chryśtiánów od niegoś sáme
gó náuczony / wiedziat iż bylá rzecz sá wietá / poboína / pożytečna / y
P. Zogóu przyiemna obrázy málowac / pisać / sánowac.

3. Par. Q. Thomasz też święty Doktor Angielski / z podobania wystawienie
 25. art. 2. go od czasów Apostolskich nieprzerwanie idącego / co potężnym
 jest dowodem / wspomina obrazy B. P. Maryey matki Bożej /
 które święty Łukasz Ewangeliści malował / taka jest sława a
 nie ptonna o tym obrazie naswietlonej Panny / który w Często-
 chowej widzimy. Ale y tu w kościele naszym Bożego Cięcia /
 o iednym obrazie który w skarbie chowania jest mniemanie / iż go
 święty Łukasz malował / jest matka Boża z dzieciątkiem / bärzo
 śliczna / ramy srebrem oprawne z drogami kamieniami / a w kolo
 świętych reliquiy pełno. Dochodzimy z dzieiów Błaskotu nās-
 łego / iż ten obraz Kanonicy zakonu s. Augustyna / gdy ie husy-
 torwie przesładowali z Czech wnieśli / y tu go zostawili / y po-
 dzisieyszy dzieś Bracia nāszy w Czechách / z podobania darowego
 to twierdza. Jakoż przywoley który miał tenże obraz zawiesz / a-
 by go żaden ieno sam Probosz w Processyách y do oltarza nie
 nosił / erwa przy nim aż do tych czasów. Przystępnie do tego / że
 sie go śtatami bärzo lekcia / co sie sama rzecz pokazuje / y przez
 opetanie wielka światobliwość / choć nie rādzi przyznawania.

Alexänder Rzymiski Cesarz od Mämmeey matki Chrześcia-
 Ńki wychowany / wstąpiwszy na panstwo po Zeliobalu Wui-
 swoim / Roku Pāńst : 224. niedoskonatym Chrześcianinem ie-
 sze bedac / miał iednā na pokoju swym malowanego Chrystus-
 sā Pānā / co Lāmprydius pogānin nāpisāl. Znac iż sie od pobo-
 żney matki nāuczył tāiemnic wiary świętey / między którymi y
 tā była / iż obrazów używano / y onym częś przysoyna dawaz-
 no : co nas tu ich śanowania słuśnie pobudza. Nie słuchāc he-
 retyków / którzy wola pātrzyć nā Jowisza / Merkuryusza / Mars-
 sā / nā Wenere / nā Minerve / nā niedzwiedzie / nā wilki / nā charty /
 nā Jowy malowane / niżeli nā obrazy Chrysiusa Pānā / B. Pān-
 ny Maryey / świętych Apostolow / y inśych / iāko mādrze niech
 sie porāchuiā.

In Ael-
 xandro.

ROZ-

P Oni
 co z
 smy sie
 czynek z
 semu y
 nāwoyż
 dziom p
 rzeczy n
 wznowe
 la / ktor
 wczēiw
 iest cze
 Bog n
 częś /
 ktoreg
 ney / k
 pochod
 przed t
 aby B
 z nieg
 tki rod
 tego /
 Tā
 eroiak
 Boska
 śamen
 gāńst
 cānu

ROZDZIAŁ VII.

Co iest cześć ábo chwala/ y iáko sie dzieli.

Ponieważ rzecz naszą iest o czeći / ábo o chwale obrazow / bo
 to zá iedno biorę/dla tego potrzebna bydz rozumiem / áby
 smy sie spytáli co iest cześć / y iáko sie dzieli? Cześć tedy iest w
 czynek z cnoty idacy / ściągáacy sie ku drugiemu / iáko ku wyz
 szemu y zacnieysiemu / badz w rzeczách Bogu fluacych / ktory
 nawyzszey y nawietkszey czeći iest godzien : badz w rzeczách lu
 dziom przynależacych / ktorzy też máia zácnosć swoie. A trzy sie
 rzeczy we czeći / iáko s. Thomasz wzy / záwieráia : rozum / ktorym Opusc: 4
 uznawamy zácnosć y zwierzchnosć tego ktorego cżmny : wo
 la / ktora sie osobie wczoney ponizamy : y znák powierzchney
 wczciwosći / iáko wklon / czapti zięcie / y inšie. Pierwsza rzecz nie
 iest cześć / iest iá od drugich odłaczys / bo y sáatani rozumieia iá
 Bog nazacnieyszy iest / á przede go nie chwala : wtora iest sámá
 cześć / gdy wola bywa poddána rozumowi / y temu sie kłania
 ktorego bydz godnym rozumie : trzećia iest skutek czeći powin
 ney / ktory sie tyle do niey ściaga / ile z wnerznego rozumienia
 pochodzi / ináczey syderstwoby było. Jáko kiedy sie Żydowie
 przed koronowanym Pánem Jezusem kłániali / á nie wierzyli
 áby Bogiem byl / dla tego przed nim sie kłániaiac nie cżčili / ále
 z niego sydzili : ktorzy drugich sánia prawdziwie / iáko dzia
 tki rodzice / sludzy Pany swoie / swietcy káptany / czynia to dla
 tego / iż w nich uznawáia zácnosć / godnosć / przodkowanie.

Tak opisána cześć / dzieli sie ná trzy cześci / roznosć swoia z
 troistkley zácnosći y godnosći biorac : bo naprzod iest godnosć
 Boska miskończona / do ktorey sie ściaga cześć nawyzsia tylko
 samemu Pánu Bogu / á nikomu inšiemu powinna : ktora y po
 gaństwo / y Żydowie cześć stworzeniu oddawáli / bálwochwal
 cami byli. Druga zácnosć iest ludzka / ábo przyrodzona / ktora

idzie za cnota/ za godnośćią/ za nauką: a do tey sie ściaga część
z dobrych obyczajów idąca między ludźmi/ dzielać sie na wiele
drugich/ bo insza jest część rodziców/ insza przetożonych/ insza
nauczycielów/ insza mądrych y godnych ludzi: trzecia jest ta
ktoby średnia między Boską y ludzką zacność/ iaka jest która
z lasłi Bożej y z chwały świętymy udzieloney płynie/bo te są dwa
rynąb przyrodzenie zacnieysze. A iż między stworzeniem/naturą
ludzką Chrystusá Páná/ iesli ia tro osobno od Bosstwa wes
znie/ jest naswiecśia dla zjednoczenia z naturą Boską/ także y
W. Pánná Márya mátká Boża/ jest zacnieysza niż wszyscy świę-
ci/ dla tego część osobliwym obyczajem niżi inszym świętym y
głowieczenstwem Páná Chrystusá y naswiecśey Pánnie/ ma
bydź oddawána.

Pierwsza tedy część, samemu Panu Bogu przystoyna/ jest w
niżenie y podbitcie wolej/ z poieciem Boga iako stworzyciela
początku wszystkich rzeczy/ a nawyższego dobra. Część zaś
ludzka/ jest nierowno mnieysze wniżenie wolej/ z poieciem zacno-
ści ludzkiej: a owa część średnia/ także jest wniżenie wolej z po-
ieciem zacności wiekszey niżeli ludzkiej/ a mnieyszey niżeli Bo-
skiej. Wszakże weyzraszay na powierzchne znaki części tak Bo-
skiej iako y stworzenia/ nie poznac ieżeli kto część Boską daie
stworzeniu albo nie. Abrahám iednakimże obyczajem/ aż do zies-
mie sie klániając dał chwałę Bogu/ Anyotom/ ludzkom: Bogu/
gdy z nim rozmawiał o rozmnożenie potomka: Anyotom/ gdy
do Sodomy idąc do niego wstąpił: ludzkom Zeteyczykom/ gdy
mu miejsce na pogrzeb Sary pozwolili. Stad choć sie klániaa-
my Bogu/ świętym/ ludzkom zacnym/ acz iednakie znaki części y
chwały czynimy/ ale przede nie iednaká chwałá/ bo w P. Bogu
zacność nie stworzona/ a w świętych stworzona wpatrujemy.

ROZDZIAŁ VIII.

Co dli

P
ob
my ied
sie czę
Tryde
li/moc
pokaz
może b
toć y n
ani do
należa
byli na
yobrá
leżala
nie go
Jes
ładne
nie sła
dawa
nog re
mierz
toż y
świat
Miey
Bog
sie cu
To
waga
nieod
Tege

Godzili sie obrazom cześć iako wyrażać?

Pokazawszy co jest cześć y iako rozna pytamy godzili sie cześć
obrazy? Niech sie nowowiernicy / sprzeciwiaia iako chcą /
my iednak Rátholicy zá Artykuł wiary naszey wyznawamy / iż
sie cześć obrazy godzít z tym przećie dokładem / który Concylum Sess: 25.¹
Trydentstie potożyło / ábyśmy nádzicie w obrazách niepokládá-
li / mocy im Bóstwey nie przypisuiac / ále ich dla tych którzy nam
pokazuia czećli. Jest ta nauka ná pilnieš vgruntowana / ślad
może bydz taki dowód. Obrazy w stárym zákonie byty czone /
toć y w nowym czone bydz máia / gdyż tonie do figur /
áni do ceremoniy / ále do obyćiań dobrych / y chwały Bóżej
należáto. A iż obrazy czećli Żydowie / ślad znáć / że Cherubinowie
byli ná śrzyni testámentu : którzykolwiek tedy czećli śrzynie / czećli
yobrazy Cherubinow / ponieważ iedná cześć śrzynie do nich na-
ležáta. Jezeli sie tedy godzito czećli ányelskie obrazy / czemu sie
nie godzít czećli obrazow śwíetych?

Jesliby co tego bronić máto / tedy to że sa przez dusie / nieme /
śladney z sámych siebie do czećli przyezyny nie máiac. Ale to nie
nie śkodzi / bo Duch ś. niektórym takim rzecóm káie cześć od-
dawáć / iako w Psálmie mamy: Kłaniayćie sie podnóśkorowi ps. 98.5.
nog tego. Przez podnożek rozumieia Doktorowie śrzynie przy-
mierza / która dusie nie nuáta / á przećie sie iey kłaniáć kázano /
toż y obrazom ślufnie czynimy. Máia y nieme rzeczy pewná
światobliwość swoie : dla tego Pan Bóg rzekł Mórzefowi :
Mieysce ná którym stoíš / ziemia śwíeta jest. bo cým był Pan Exod: 3.
Bóg osobliwym obyćiańem przytomny / ále jest y w obrazách / co
sie cudámi wywiódo / toć y one czećli sa godne.

Toż pochwality Concylia ábo zbory Kościelne Apostolska po-
waga wtwierdzone : toż Kościół powszechny po wszystkie wieki
nieodmiennym / á nigdy nieprzerwanym wzywániem wkrzepit.
Tegoż nas Dycowie śwíećli tak Greccy iako y Látinſcy náuczy-
li z których

Serm: 10 li z ktorych leben Ambroży s. pięknie powiedział: Kto koro-
In Ps: 118. nuie obraz Cesárski / tego zaście cici ktorego obraz koronował:
a kto Cesárski obraz obelży / Cesarzowi záprawde krzywdę czyni.
A ia dodáte / iesli sie godzi obrazy Cesárskie y krolewskie ślask
nować / toć sie też godzi cicić obrazy Chrystusa Pána mátki ies-
go / y slug iego świętych: z woląsą iż część y háńbá do tego sie
ściaga ktorego iest obraz/co sam rozum pokázuie. Stad Augu-
styn s. y duudzy dowodza / iż każdy człowiek godzien iest posiada-
nowania / ponieważ obraz Boży ná sobie nosi. Z czego widzimy
iż sie godzi y owšem potrzeba cicić obrazy święte / y ónych
ślanować.

ROZDZIAŁ IX.

Iáka część obrazom ma byd oddawána.

To potrzeba dotożyć / zrozumiały náuke Baltholicki
sie godzi cicić obrazy; iáka im część ponieważ rozna iest /
cosiny wyższej pokázali / ma byd oddána. To perona je obraz
každy / stad iest cici godzien / iż w sobie nosi wezerunk y podob-
bięstwo tego / ktoremu słusnie ma byd część oddána / a to dwo-
i. ákim obycaiem. Kląpizod / moze byd iż w obrazie rzecz sáma
ktora pokázuie czynny / áczym iednymże wczynkiem / iednym po-
ktonem y obraz y sáma rzecz ślanuie y stad Chrystusa Pána w
obrazie wpátruiać / spolem iedną chwala y Chrystusa Pána y
obraz iego cicić możemy: ácz sie tá część pierrwszym względem
ściaga do Chrystusa / ktorego mi ná mysl obraz przywodzi: y
tak obraz całuiac myśli sobie człowieka / iáko by sáмого Chrystusa
śa Pána całował / wiedzac iż obraz nie iest Chrystusem / ále go w
sobie pokázuie. Toż o náświetszej Pannie mówieny / przed iey
sie obrazem modlimy / á serce do niego wznośimy / obraz iey śla-
nueniy / á sáme y w obrazie ślawnionej zárazem część oddáieniy /
toż y o świętych.

Sluża

ET
wi on
meze
y me
tálke
kamy
lem /
páńst
obraz
záczy
ktoreg
byczá
brázo
część
myśla
tákiey
obraz
inśyd
przez
dalek
soby
zom á

W
go ab
zy / y
goy p
rola t
cytac

Służa nam do tego słowa Athanaszego 2. Kto chwali / mo- Athan.
 wi on / obraz Królewski / Król w nim chwali / Chrystusowe y Concil:
 meczennikow obrazy mając y całując / zda się nam iż Chrystus i Tud.
 y meczenniki mamy / y one obłapiamy. Concilium Trydenskie Basilus.
 także: W obrazach morow / które całniemy / y przed którymi kles-
 kami / Chrystusa y święte czcimy. A Bazylus on wielki Król
 lew / mówi / zowie my Królewski obraz / a nie dwaj Królewie /
 państwo się nie krąci / chwata się nie dzieli. Piękna to nauka. bo
 obraz z tegoż która nosi w sobie / ma społeczność nazwiska /
 zą czym ma też y społeczność pobawowania / względem tego
 którego jest konterfecem. Jednym tedy wtkonem gdy takim o-
 byczajem względ mamy na obrazy / y Chrystusowi Pannu / y o-
 brázowi tego / naswieśkiej Pannie / y świętym w ich obrazach
 część oddawamy. Drugi obyczaj oddania części obrazom / kiedy 2.
 myśla oddaczymy Chrystusa Pannę od obrazu tego / uż obrazowi
 takiej części o takiej się trochę wyzyskiej morowo dać nie możemy / bo
 obraz obrazem jest Chrystusowym / Chrystus nie jest / co też o
 innych wszystkich obrazach rozumieć trzeba. A wszakże y same
 przez się Obrazy / mają bydy wieszane dla wizerunku / choć
 daleko niższym obyczajem / bo nam przywodzą na pamięć te o-
 soby które czcić y ślawnować potrzeba. Temu tedy sposobu obra-
 zom świętym część może bydy oddawana bez krzywdy Bożej.

ROZDZIAŁ X.

Przyczyny y pożytki rozmaitych obrazów.

Wiele nazydziemy przyczyn y pożytkow / dla których obrazy
 stawiają. Naprzód tedy máluj obrazy albo rytaj / dla te- 1.
 go aby ludziom bądź stare / bądź święte dziele / stawiły przed o-
 czym / y to co piśmieniem historye podała / figurami wyrażily / iako
 gdy potop albo bitwy / albo weseła máluj / zjad pospolicie mo-
 rowa / iż obrazy są ciągłymi prośbami ludzi. Nie każdy umie
 czytać. D 2. ruga

2. Druga/ bywają stawiane obrazy/ bądź dla ozdoby/ bądź dla
wściechy/ albo też na przypomnienie y na pamiątkę przyjacielstwy
miłości/ iako stawiała osoby umarłych powinnych / rodziców
albo dla posąnowania iako świętych/ a naprzód Chrystusa Pa-
na/ o błogostawionej Panny Maryey.

3. Trzecia/ bywają malowane obrazy/ na wyrażenie doskona-
go podobieństwa / takim sposobem malują te rzeczy teore-
tyczne / y fábry mogą być wyrażone/ iako gdy kto konterfektu-
je człowieka/ starego/ młodego/ albo bestyi/ konia/ łwa/ woła/ ptaká.

4. Czwarta/ bywają też malowania nie na wyrażenie natury
właśnie/ ale na iey pokazanie podobieństwem z tak malują Bo-
Dan: 7. ga Oycá/ iako sie Danielowi pokazał/ starego/ z białymi włosá-
mi/ na málestaćie dźdźącego/ czym y władza y przewieczność
wyrażaia. Także Anioły/ młode/ piękne/ z skrzydłami / dają
znać że nie są skazitelnosć podlegli/ meżnymi bázko przedkín-
tuz przynależa obrazy/ nádzienie/ wiary/ miłości y pychy/ gnie-
wou y innych cnót/ y występku.

5. Piata przyczyna / y pożytek iest obrazow iest osobliwy y po-
De ima-
ginib.
Hom: 33
in Ioan.
Cuius pal.
trzebny, dla náuki prostych ludzi/ iako wzy s. Dámascenus. O-
braz ná ścienie miloacy/ często mówi y bázko pożyteczne. A s.
Chryzostom: Mysł obrazem rzeczy zwyczajnych wzruszona /
bázko sie pobudza / a w malowaniu samey sie rzeczy chwytá
Námy tego piękny przykład. Roku Páńskiego 845. Bogárys
Kráj Bulgárow/ máłec w poimánutí iechodim á Zákenniká/
w málárstwu rzemieśle biegłego/ rozkazał mu, aby w nowozbu-
dowanych gmáhách/ námalował łowy iakie sra, łwie/ on nie-
wiedząc nie náł piekło y náł sad ostateczny sra, łwiego / ná-
malował piekło y sad Boży. Co gdy wyszł Bogárys / iako
dobry á spráwiedliwy Koronná / ztálie w ogień do piekła rzucił
eá / zrozumiał mysl málárzá swego / y przelepił sie/ zarzucił
niewiernosć pogánstá / á chrzest święty przyjął. Ocoż pożytek
obrazow pobożnych / iábym żył / aby przeciwnicy wiary po-
wszechney/

woszechney / sabu Páńskiego y piéktá obrazy miedli przeb. ochymá
tak rozumiem jeby sie rychley xpámietáli / y náša obrazy po
chwalili.

Uáostáte/ nie mnieysza malowania obrazow jest przyczyna
y pożytek / iż w Kościołach Kátholickich / sa wiary násey y mtoś
ści przeciwko Bogu / przeciw bógostáwionej Pánni Máryey /
y świętym / świadkami z bo wyznawamy że tajemnice te / ktore
obrazy wyrażá / mocno wierzyniny z á przywodzac sobie ná
pamięć dobrodzieystwa Jezusá Páná / nadwieszey mátki tego /
y świętych przyczynę / tu wdzięczności y tu mtości ich sie pobu
dzamy / á ciesć im przystoyna wyrządzamy.

Przebiegły tedy krotko przyczyny y pożytki / bla ktorych ob
razy badz malowane / badz rzezane stáwiamy / każdy mady
śnádnie rozładzi / że ich słusnie y dobrze używamy ; zgadzając
sie z wola Bożá w piśmie świętym wyrażona / z Kościołem por
wsechnym / y z świętymi Doktorámi Kościelnymi. Ale inż przy
stopie do obrazá násego nadwieszey Pánni Máryey / ktory niś
opisze káktá rzeczy poloże.

ROZDZIAŁ XI.

Stárodawności wdzięczność.

MA w sobie powaga postanowánia godno stárodawność /
czá zwołaszá ktora zá ciásy y laty nástepuiacymi / im dálej
tym wiecey w sławie y w ozdobie wrosta. Seżyčili sio oni Rzy
miánie / ná wsiytek świat wotadzey Páństwo rościągájac / do
wności / tak przodkow iáko y wyniesienia nád inśe stólecargo
miásta swóiego. Drzewá náwet figowego pod ktorym sio Ro
mulus y Remus y ich przodkowie urodzili / tak stánowáli / iż go
do cásu Chrystusá Páná przez ósmieć lat y czterdzieści / do
chowáli. Wścho iednáć z ich podziwieniem wielkim Roku
Chrystusá Páná pięćdziesiątnego / upadł bóstwochwálstwa

Taci: An-
na: lib: 13.

známionniaca. Stoli oni w támtym drzewie / i takoby w stárble
iákim korzyścili.

Żgola chlubia sie dawnością Pánstwa / Królestwa / Míastá /
fámilie : ale sie y w rzeczách stárodawnych Kochá / zwlászczá
gdy co znacznego máia przy sobie / badź pámiatke przodków /
Heb. 9. 4. badź dobrodzíestwo iákich. Tak Żydowie z wielka wéiecha swo-
ta y ze cécia / dlugo chowali strzynie testámentu stárego / ktora w
sobie laske Aáronowa / Mánne / tablice Przykazánia Bożego
zawierála : y bytá až do zburzenia Kościola Salomonowego.
Lib : 3. To téż wyrażnie mamy z Jozephá Żydowiná historyká / i z stárá
Ant. c. 9. Káptlánska ábo Ornat od Moysesá ná piśty wéyniony / bez
ktorego Nározyfý Káptán v Ostarzá služby Božey spráwowač
nie mogł / tróat w wielkim pośánowaniu do časów Chrystusa
Pána / przez lat tysiac piećset osmdziediat ceterý / áž go Rzymá-
nie Roku po Náródzemu Pánstwu fílasztého z mocy Żydow-
skéy wzięli. Chowali y drugie ochodostwa / od Moysesá wzię-
te Rationale, y Humerale, drogimi kámiennymi ozdobione až do w-
padku swóiego.

Ny téż Chrzesćciánie práwie od počátku wiáry nášey / rzeczy
niektóre chowamy : miedzy nimi przodkine drzewo Krzyžá
świétego ná którym spráwa zbáwienia nášego Chrystus Pan
odpráwił raczył : do czego služá gwozdzie / korona / wločnia /
slup : co wšytko z wielkim pośánowaniem do wieków nášých
dochowano. Ale o tych teraz iáko y o insých nic nie bede piśál /
to tedno mowie / że stárodawne rzeczy zwlászczá świátobliwóść
iáka máiac / služnie y w Kochániu y w wéčiwóści bydz máia.
A iž mólá rzecz iest o Wbrázie nadswiétłey Pánny przy Kościele
nášym / musie y Kościola sáмого dawna Historis dla wyro-
zumienia lepszého przypomnieč / z pożytkiem y wéiecha czytá-
lacych.

ROZDZIAŁ XII.

Dawność

Da

Swo

Ba

ktoreg

ozenia

za pá

la Lo

ktawe

Sátr

li / ále

w ká

sy Sa

wrzym

Kázi

wo

cióść

dowm

donie

przez

rzec

na z n

ekich

pobo

drzen

podá

o wśp

Brá

peron

mure

tim

**Darwność Kościoła Bożego Ciała na Kázimierzu
przy Krákovie / y okázya budovánía iego.**

SWiąbca Zisforye Krolestwa Polskiego / y dziecie Wielebnych Miecho.
Bánonikow Zakonu Augustyna świętego / iáko początek y
Którego wieku wziat Kościół Bożego Ciała. Roku od náro- Cromer.
dzenia Bożego tysiącne^o trzechsetnego czterdziestego siódmego
za pánowania Kázimierza wtorego / Syná Władysława Bros-
lá Łokietka / z Kościoła wszytkich świętych w Brákovie w O-
ktawie Bożego Ciała iotrzykowie Monstráncya z náswietszym
Sákrámentem wkrádli : á obaczysz y iż nie ztota iáko mniemá-
li / ále modziejna / Którey y teraz sa tu dwie części w Stárbie / bylá /
w Káluze ia nazwána Młota chrościna obrosta / táńże náswieta-
szy Sákráment wyterzosnawszy / przy Kościele świętego Wa-
wrzynie / ná ten czas we wsi Barwól / á teraz w murách miásta
Kázimierza położonym / zárzúdzi.

W tym niemáto ludzi postrzegło / iż we dnie y w nocy swiá-
tłość niezwyčajna ná Káluza ona świeciłá wnet iáko rzecz cu-
downa do Biskupa Brákovskiego / y do Kázimierza Broslá
doniesáli. Biskup ze wszytkiego miásta Procefsye zebrałszy /
przez trzy dni post nákazány odpráwiłszy / ná mieysce prze-
rzeszoney Káluze przyszedł / y z támtad monstráncya potama-
na z náswietzym Sákrámentem wziawszy do Kościoła wszy-
tkich Świętych nábożnie záprowódził. A Kázimierz Pan
pobożny / ná onym bágnistym mieyscu / Kościół ná ten czas
drzewiány pod tytulem náswietsego Ciała Bożego zbudował /
podáiac go do rzadu Bápłanowi świeckiemu / myśliac zárazem
o wspaniałym Kościele Bożego Ciała. Który tytuł / iż był w
Brákovie Kościoła Dycow świętego Fránciszka / przemiósł go
perwemi Kóndycyami / á imieniem swoim miásto Kázimierz
murem obtoczyłszy zátożył : gdzie Kościół iáko widzimy wiel-
kim sumptem świętey Báhárzyny Męcenniczki / zá próśbo

Krolowey Matzonki swoiey wystawil / cheac poważnieyszy y
 wspanialszy Ciata Bozego na ksteat s. Wiktora w Paryżu wy-
 budowac / z mieszkaniem Wielebnych Oycow Kanonikow Za-
 konu s. Augustyna i w tym iako czesto miedzy ludzmi bywa /
 gdy przedstewienie dobre odkladacia / smierc zaslat w testamen-
 cie iednak zostawil / aby sie wolnego dosyc stalo. Jakoz y pomie-
 nionych wielebnych Oycow Kanonikow przyzwano / y czed-
 pierwsza Kosciola to jest Chor zbudowano / potym zupełny Ko-
 ściol iako teraz jest / z Kaplicami za nabozenstwem y szcero-
 bliwoscia ludzi pobożnych jest wystawiony i Co wielkim zna-
 kiem swiatobliwosci miejsca zostalo.

ROZDZIAŁ XIII.

Wprowadzenie W. Oycow Kanonikow Laterań-
 skich zakonu Augustyna s. do Kosciola Ciata
 Bozego na Kazimierzu.

Stat Kosciol Bozego Ciata sto dwadzieścia y biewiec lat /
 pod rzadem swietelich Kaptanow / az do Wladystawa Jagi-
 elia Krola Polskiego : ten wspomniany od Krolowey Jadwigi /
 wnujki Kazimierza Krola / matzonki swoiey W. Kanonik
 zakonu Augustyna s. przez Piotra Wylche Biskupa Krakow-
 skiego / Roku Panskiego Tydzienego czterestnego piatego / na-
 ziutrz po zwiastowaniu bogostawionej P. Maryey wprowad-
 zil / Kosciol im Ciata Bozego cum titulo Ecclesie Collegiate
 podal. Przywołani sa Oycowie przyrzeczeni z Glacu / abo z Bles-
 cka miasta Czeskiego / z wczetwoscia y wesolo przyieci i sesc ich
 napierwey bylo / ktorym drogę z Processyami zasito / y do Ko-
 ściola Ciata Bozego zaprowadzono. Tamie ie Krol swietey a
 niesmiertelney pamieci Jagieto / osadzil przy obecności wielkich
 zacnych / przedmiotnych Krolestwa Polskiego Senatorow / Kto-
 rych fanulie starozytne z Oycyzny ozdoba az do czasow naszych
 kwitna /

Kwitna
 twa lud
 na lata
 stich w
 nawiel
 Gniein
 snie W
 roste Z
 stiego.
 ia po
 Bleska
 z Sede
 Tak z
 wadze
 gorace
 swiad
 Chryst
 pana

Obrat

D
 chod
 pami
 is W
 Ciata
 stane
 Krol
 tych
 raz to

kwitna/ y kwitnać za błogosławieństwem Bożim / a za modli-
two ludzi za konnych od nich wprowadzonych y tu osadzonych /
na lata potomne beda. Tych dziele WW. Kanonikow Łatrania
skich wspominaia / y bytność ich miánua. Oświeconego y prze-
nawieblebnieyszego Pána Mikoláia Kurowskiego Arcybiskupa
Gnieźnieńskiego. Piotra Wysche Biskupa Bratowskiego. Já-
śnie Wielmożnych Pánor / Janá z Taczyná Biskellaná y Sta-
roste Bratowskiego. Janá z Tarnowá Woiewode Bratows-
kiego. Janá Ligeze Woiewode Leszyskiego / ktory osoba swo-
ia po W. Kanoniki zakonne ieździł / y onych przyprowadził.
Klemensá z Moskierzowá Biskellaná Wislickiego / Mikoláia
z Sedomierzá Podkancelerzego Koronnego / y inszych niemáło.
Tak z wężciwością y powága ludzi przednich / czas y onemi wpro-
wadzeni WW. Wyconie przy Kościele Ciála Bożego osiadłszy /
goraco z wielkim pożytkiem dusi ludzkich / iáko ich Kroyniká
świádacy / z nabożeństwem y z pobożnością robić w winnicy
Chrystusowej ná zbudowanie Polakow poczeł / y teraz biorac
Pána Boga ná pomoc / nie przestáia.

ROZDZIAŁ XIV.

Obrázá Mátki Bożey w Káplicy przy Kościele Bo-
żego Ciála dawność / y wizerunk.

Dla wyrozumienia gruntownieyszego / musiałem tu com
wyzszy u ipisat przypominieć ; bo z támtęy powieści do-
chodza siarodawność obrázá o ktorym sie tu mowi náswiet :
Pánny Ustálatem tedy w dziełach tychse WW. Kanonikow/
iż W. Baplan Eymon pierwszy Profes przy Kościele Bożego
Ciála náp. lat / że w Káplicy stárey (tak ja názywá iż pierwey
stánelá) ostarz poświęcono Roku Pánst. 1410. ná cześć Trzech
Brolow / y Wniebowzięcia náswietlęy Pánny Máryey / ten do
tych czasow tá Káplica ma tytuł. Skąd rozumniem / iż tam zá-
raz ten obraz postáwiono. Potym

Petrem Roku Pánst: 1470. Páwet Wtóry Klawyżsij Pá-
sterz. tež Káplice / ktorey poświęcania pámiatka / pierwszey Cies-
dziele po Trzech Krolách bywa / šostego roku wrzedu swego / pes-
wnemi odpustami ozdobił. Co pomnożenie nabożeńštwá przy-
Obrazie w mianowaney Káplicy pokázuie. Roku zaśie Pánst-
skiego 1496. Alexándér Szosty Papiéz / ná swiatá naswietšey
Páwny Zwiášťowania / Wniebowzięcia / Narodzenia iey / y ná-
Poswiacanie Káplice zá przyezyna W. K. Stánislawa Pisto-
rá Kanóniká Zakonu s. Augustyna / pewnemi odpustami wdáro-
wał. Znáć je sie iuż ludjie do tego obrazá z nabożeńštwem kúpili.

Jakož to rzecz sámá pokázuie / bo gdy sie zá cudownemi do-
brodziejštwy Bożymi / ná tym mieyscu dánemi / lud do Káplice
obrócił: Bráctwo Božego Ciátá swoy tytuł tájmje odmiénito /
y Bráctwem sie Páwny Máryey zwáć počelo. A ták Roku
Pánst: 1550 potwierdzenie Bráctwa otrzymał: Brácia y Dio-
štry ktore y teraz są w stárych księgách imioná spisáli. Tápizod-
stanu Szláheckiego / potym Káde miásta swego / po nich pos-
polstwo: iest y duchownego stanu niemáto. Episali tež y pos-
winności z porzadkiem. Fundowali ná ozdobę Káplice y obrazá
zá naswietšey Páwny role y domy. Co wszytko až do tych czás-
šow iest zachowano / y nam stárodawność obrazá tego y posá-
nowánia iego pokázálo: ktory ludziom tym milšy y przyie-
mniejšy bydi ma / im go darownie p. Bog ná częśc swoie y má-
tki Syná swego jednorodzonego / niezłizonemi prawie dobro-
dziejštwy w stáwoie ráczył.

Malowanie tež sámego obrazá Máryey dziełice stárodaw-
ność pokázuie / bo y ná twarzy mátki Božey / y Synaczká iey
dawnošcia fárby nieco zmienione / zwlászczá od mieysca wilgo-
tnego / gdyž polożenie Košciotá wszytkiego iest w niżinie / škod-
sie nie trudno domyšlic / iž tu przedtym kázuje / ábo trzešáwistá
były. A wšákžc lámo stárodawne málowanie dziełice w dzie-
łność twarzy y naswietšey Páwny / y Chy yšláš Pána wyrážio.
Twarz

T
náktor
po sol
przy
koby d
go ná
Prozno
dširone
Práwo
ško / z
eká p
tula-
trzym
práše
ná oku
ciarko
rošcie
dzenir
jo / be

P

N
nasł
wyrá
ny / cy

Twarz matki Bożey okrągło podiąga / tu prawey stronie
 nakłoniona z bärzo ślizna y wesola / iakoby radosć wnetrzną
 po sobie pokazyuac. Wtoly roztoczone z a im sie twarzy pilniey
 przypatruie / tym sie zda pieknieysza/weselsza/y dziwnieysza/iak
 łoby chciała przemowić z a ozdoba y radościa swola / patrza-
 go na sie do nabozenistwa y tu weselu duchownemu pobudza.
 Proszno każdy ktory sie dobrze przypatrzy / przyznać musi / iż coś
 dziwnego y osobliwego Pan Bog dał temu nad inſe obrazowi.
 Prawa ręka pokazuje matkę niepokalaną Synaczowi iakby
 ſko / znać przestępstwa pierwoſtych rodzicow z lewa ręka Syna-
 czka pod paſtki wietego na tonie ſwym ſtoiacego / tu sobie przy-
 tula. Sam zaś Synaczek w raczce lewey grono z liſkami wini
 trzyma z wierze na pamiatke tego / iż dla zbawienia naſzego / w
 praſie meki krzyżowey wytożony / krew ſwoie nadioſła nam
 na okup miat ſowicie wylać. A prawa raczka ſciągnęto dzie-
 ciatko / tu twarzy namilſzey matki ſwoiey. Jacone kleynocy / a nie
 roztoczone / nie mogli Synaczek bydy czowiekim / za takim zrzę-
 dzeniem Boſkim / bez matki / nie mogła Panna bydy matka Bo-
 ża / bez takiego Syna.

ROZDZIAŁ XV.

Pierwe dobrodzieyſtwá y łáſki przy obráſie Má-
 tki Bożey w Káplicy Bożego Ciátá zebrane
 z tabliczek tak piſánym iako y ſrebrnym.

PIERWSZE.

NJe rozumieć aby to pierwoſte miało bydy z tych dobro-
 dzieyſtw / które przy Obráſie mianowanym na piſane
 nadwioſtey Panny Pan Bog wziętyć raczył / ale jeſt e napilane
 wyraźnicy w ródzy ławieyszymi naydnie. Rok Pánſki napisa-
 ny / tyſiacny piećsetny trzydzieſty czwarty. Na tabliczce pargá-
 minowej /

minowey/ ktorey ramiki są poszociſte: ná tey námalowany ieſt
obraz Mátki Bożej/ ná kſtalc obrazá o ktorym ſie piſie á przed
nim Zakonnik Ránonikow Zakonu Auguſtina s. Kłecacy/ iáko
by wyznawáac cudowne dobrodziejſtwo/ iż ná długa choreba
niezmierneho bolu zebow zá przyczyná Pánný náſwietſzey przy
tey Obrazie ieſt zleżony. Mniemam i tenie Zakonnik ná znał
wdzięcznoſci/ iáko ieſt y teraz modlitwe ku B. Pánnie Máryey/
ktora mowiacy Sierus czwarty Pápież iedenáſcie tyſiecy lat
Opuſtów pozwołit/ przed obrazem zawieſit: ieſt Łaciniſkim
iezykiem/ ktorey początek ták ſie po Polſku wykláda. Zdrowá
bądź náſwietſza Pánnó Márya Brolowa niebá.

Wtore.

Ten właſnemi ſłowý ták iáko ieſt nápiſány położe / Roku
Páńſkiego tyſiacnego pięćſetnego trzydzieſtego piętego.
Jedná Páni rozn emogła ſie bárzo/ ták iż rozumiała aby uutrą
nie mogła doczekać: á goy ia tu ná to mieyſce (to ieſt do obrazá
náſw: Pánný) obiecano / wnet ozdrowiała / y tabliczkę zawies
ić dała/ dziekuiac Panu Bogu. Táſze teſz ná tey tabliczce obraz
náſwietſzey Pánný Máryey malowany / á Páni przed nimi kłes
ząca.

Trzecie.

Iſt tabliczká/ ná niey obraz náſwietſzey Pánný Máryey ma
lowány/ Roku Páńſ: tyſiacnego pięćſetnego trzydzieſtego
ſtoſtego / á przed nim białoſłową zchorzáła leżaca/ z takim ná
piſem. Jedná Páni / mátkę ſwoię bárzo niemocna/ obiecała
ná to mieyſce do Pánný Máryey: á rychto zá tey oſiárowaniem
była ozdrowiona/ z czego tey náſwietſzey miłoſci/ y Synowi tey
dzieki oſwiádeża.

Czwarte.

Roku

R
g
n: dals
nim es
ſem: z
rzenie
chac/
brodie
przecc
jem u
Pánn
ny/ y
potyn
iáron
Te
dwole
nam/
ſciám
y tu
piſam
li me
pánn
ſów
dzleſ
daw
ty: i
caſi
chm

B

Roku Pańskiego / tysiącnego pięćsetnego trzydziętego ósmego. W dzień Wniebowstąpienia Chrystusa Pána po tożo-
n i tablicá / na ktorey obraz Panny Máryey malowany / á przed
nim człowiek z koniem wywroconym w wodzie / z takim napis-
sem: Ja Seánisław / wyznawam to / gdym iáchał przez Żwie-
żenie / przyiáchałem ná ścieżkę waśką / y nie mogłem przeiá-
chác / bo stáiona była droga: á gdym chciát wstec / koniá
broć / ropadł zemna w Wód / y w mól powálił sie zemna / wstát
przeć / y drugi raz padł. Nie mogąc koniá pozbyć / baciąc /
żem iá zginął człowiek / z á trzecim rázem z áwolałem Jezus /
Pánno náświetsza zmutuy sie. W tym wnetem był wspomóżo-
ny / y pozbył koniá odpadšy od niego iáko na dwa tókciá: á
potymem wypłynął z á koniem. Wielkie dobrodzieystwo w
iáwnym niebezpieczeństwie.

Tem dobrodzieystwá z dawnicyszych przy obrázie nášym ná-
świetszey Panny nálaží: infy chć ich wiele byto / nie wspomí-
nam drug'e też iáko to bywa / dawnošcia czasu / zwłazszá gdy
ściány Báplice odnawiano / malowano / oltarz nowy budowano /
y tu y owdzie rozrzucone západły. A perwie wieczy ich nie
pisano niżeli p'sano / bo tego iedni z tych co dobrodzieystwá brá-
li nie vmieli / drudzy dojść máiac ná tymże odniešiu o co prošili /
pámiatki żadney ani znáku nie zostáwili / co sie áž do nášych čas-
ów ile widzimy dziáło. Teraz wielka jest w zbieraniu dobro-
dzieystw pilnošć / y srebrne tabliczki / ná ošwiádezenie wziętych
dawno polożone: máło nie wšytek Obraz Mátki Božey okry-
ty: ta tu nie wšytkie wyliżać bede / bo sie z tych ktore tu przecz-
taš iádnie domyšliš / iáł wielkie dobrodzieystwá Bog wše-
chmogacy przy tym obrázie B. Panny Máryey czynić raczy.

Piąte.

Byt pierwey ten obraz náświetszey Panny opáwióny w ra-
my ożewiane pozłocije / na ktorych ságošwiectkiem liter

rami tą sentencyą z Piśmą S. po Łacińnie była wyrażona: Przy-
Fecli: 24. 26. dzić do mnie wszyscy ktorzy mnie pragniecie / a nasyćcie się o-
wocow moich. Teraz wszyscy zgola obraz / twarz wydawszy / za
szodrobliwoscia y nabozenstwem ludzi pobożnych / blachami y
koronami srebrnymi. na ktorych Aniołowie / namiot trzymali
sa wybić / iest ozdobić. Przybywa ochodostwa nabozenstwa
bo y dobrodzienstwo czestym przybywalo / wnetze zrozumiesz
lepiey.

Baplan ieden pobożnoscia wzruszony / w Brakowie gościeniem
bedac / przyshedszy do Kościoła Jozego Ciata / prosil aby go do
obrazu naswietsey Maryi Bozey / o ktorym wiele slysal zapros-
wadzono / y wshedszy do Baplice na Polana przed obrazem pada-
szy / łzami sie zalal / co widzac dwa Baplani Kanonicy Zakonni /
przy nim bedacy / nabozenstwo tego przypisali. A on z wiel-
kim affektem do nich rzeknie: Mow mi do serca naswietsepány-
na: Przydzie do mnie wszyscy, ktorzy mnie pragniecie / a nasyć-
cie się owocow moich. Co nie mogło bydz ieden cudowne /
gdyż przed tym on Baplan / nigdy obrazá tego nie widzial / y słow
tamtých nie czytał. Stáło się Roku Pánist 1617.

Szoste.

Aktina Ktosowicówna na Kwártanie / ktora sie pospolicie z
Doktorow smiele / do tego sie obrazá naswietsey Panny o-
biecarowy ozdrowiala / y tabliczke srebrna na znak wdziecznosci
polozyla / Roku Pánistiego 1618.

Siodme.

Iest iedna tablica niemála srebrna miedzy innymi zawieszona.
w tegoż obrazá naswietsey Panny / od iedney przezacney oś-
by / iáko sam wiem dobrze / z dzironie wielkiego a z iáwnego nie-
bezpiezenstwa wybawioney / z takim napisem: Tá czesc y ná-
chwaťe Pánu Bogu w Troycy iedynemu / naswietsey Pannie
Maryey ku czci / za wziete dobrodzienstwo / za przyczyna iey.
Herb ni

Herb niżej wyryty Włatecz / Litery koło Herbu. H. S. M.
H. S. R. Tabliczka zdaleką oddana.

Osme.

H Jácynthus / albo Jácetk dziecko iestce w powieciu syna
czek Woyciecha Roztowicza mieszczanina Ráziwierstkiego /
táż gwałtownie chorzał / i z niego ciało opadało / z reku / z to-
ná / z nożek / aż tylko żytki widac było / do naswieťszej Pánni ná
to miejsce osiárowáne / bázro cudownie ozdrowiało : co ówiáda
czy tabliczká srebrna / v tegoż obrazá potożona / Roku Páńskie-
go 1618. Żyje to dziecko z bliznami ná miejscách wleczonych.
Tym cud pewnieyszy / im znáłomszy.

Dziemiąte.

K Athárszyna Pána Thomása Rozycá Ráyce Ráziwierstkiego
matzonká / w pierwszym rodzeniu dziatek / zbytne sie leká-
laca w sámych boleściach rodzenia / prosiła o Litánia przed o-
brázem B. Pánni Máryey w teyże Ráplicy / zárym dał iey Pan
Bog lekkie porodzenie. Co srebrna tabliczká v tegoż obrazá
óswiádeczyla.

Tużbym tu ferokie miał pole / ná opisánie cudownych spraw
Bóstkich ktore práwie ná każdydzień przytym obrazie Mátki Sy-
ná swoiego P. Bog pokázować raczy / czego ludzie sámi ná sobie
doznawáia : skąd sie każdy domyslić może / w iákicy cenie / w iá-
kiey wczłiwosci ten obraz ma bydz : ále sie niechca szerzyć / Eilka
iedno dobrodzieystwo bázro znácznych / z ktorych dochodzić inšych
możesz / iestce przytocze.

Dziesiąte.

I Est dobrodzieystwo iedno po Láćinie ná srebrney tablicy niez-
máley wypisáne / przetoż iedla pospolitego słowieká po
polsku. Wzécniwa Bátorzyna z Lubliná / lat dwádzieścá y
pięc /

plac/ milac w sobie po dwakroć tysiąc tysięcy ścátánów nies-
cystych/ w tego obrazá od nich wyzwolona/ tablice te położyłá/
tu chwale Boga wszechmegacego / tu exci naybłogostáwien-
szej dziewicy Máryey / y Wszystkich świętych : w których Świe-
co tysiąc tysięcy ścátánów z niey wyrzucono / á drudzy drugich
dni sa wypędzeni / Roku Pánst : 1657.

Zaprawdę wielki cud Czytelniku łaskawy/ y rzadko słychány/
w którym każdy musi mocna reke Boga wiekustego/ y naswiera-
szej Panny przychyne uznać/ takie y światobliwość obrazu Má-
rki Bożej takimi dobrodziejstwami Pánstimi ustawionego : z cze-
ścią mech serca tu pobożności y tu nadziei przybywa.

Iedenaste.

NJe wstępbym grzechu / gdybym zámileł znákomitego
dobrodziejstwa / od naswierszej Panny Máryey przez ten-
e obraz mnie sámemu / który o nim piše / bánego / co me do pi-
śania wzwało. Rzecz sie tak ma : Bedac bárzo ciężka choro-
ba od Pána Boga złożony / w ktorey mie cterey Doktorowie
twierdzac jem obyczátem przyrodzonym żyć im nie miał/ odścipia-
li : przyrosły naswierszy ákráment Ciała Pánstkiego / w tary
świścey wyznane czynnosy / y święty Sákrament Ostatn tego
pamáżana wzrosły záwártém more/ profac o gromnice/ kto-
ra kółtákróć stółacy kółt mnie/ á skónán a ciekaiacy/ zápaláli.

Á goym od godziny do godziny nie zgólá nie morił / tylkom
w sercu naswiersze imie I E Z V S/ máiac w reku páciorki/ z Odpus-
stámi/ powtarzał/ zdáło mu sie w pul dn'á sánego / iákoby w
dziwnie grubych ciemnościách był/ w których mi sie w wielkiej
światłości pokázáta Márká Boża/ synaczká ná lon' c máiac/ tak
własnie iákó jest malowana w Ołtarzu miánowáney Baplice/
y rzekla resztkiem Łacińskim : Vives, to iest / będziesz żył. Má-
com sie własnie iákó ze snu głębokiego ożył/ y po trzykróć wy-
morzył I E Z V S, przydaiac te słowa. Tu byto czas z tego
świata : bom sie pewney śm. ex. spodziewał.

Poty m

Poty
wie ob
Spowied
iac/ co
Doktor
iac sie b
niewied
aż Kied
widzem
naswiera
ktore p
nym w
calo/ n
Pánu
zeczna
świat
przyśi

R
enych
iac in
ekie
twiał
ko dzi
pili m
čas i
y ku
wosy
synac
ofiar

Potym wzbicie nie laska Matki miłosierdzia przyłanęszy/ prą-
wie od śmierci cudownie wrocony / dla pewności oznaymitem
spowiednikowi mojemu na spowiedzi/ ięże ledwo wynarowa-
iac, co sie zemna stało za pokazaniem Brołowej nieba y ziemi.
Doktor też przyszedł poprawe na zdrowiu vznał / y zdumiewa-
iac sie bārzo na niespodziewana odmiane / rzekł iako Doktor /
niewiedzac zkad odmiānā posła. Dziwne rzeczy natura czyni
aż kiedym powiedzial co sie stało / cud poznał. A sam skutek
widzenie potwierdził / bom za laska Boża / a za przyczyna Panny
naswietlsey do zdrowia przyszedł y potym przez całe powietrze
ktore przedko po mę chorobie nastapilo / słysłem zapowietrze-
nym w spowiedzi / y w rozdawaniu naswietlsey Sakramentu
cało / nic nie watpie / za teysie Panny przyczyna zachorowany / za co
Pannu Bogu y Matce iego pokornie dziękmac / pod przysięga
zecznam / iż to pokazanie naswietlsey Panny, cał iakom napi-
sał wlasćciwie bylo. Dnia 19. Lipca Roku Pańskiego 1622. Po-
przysięgiem przed wrzodem duchownym.

Dwánaste.

Roku Pańskiego 1622. dnia 27. Października w Wigiliis
Symona Judy Apostola / wkołchany synacek płach-
cnych a zacnych rodziców / Jan we trzech leżach / srodze choro-
iac inż prawie doganiał / siły wstawaly / a potym y zmyły wsiys-
kie i żadne lekárstwa ludzkie nie pomagaly, rączki y nożki dres-
ewialy / tylko skonania smutni rodzicy czekali / zálosnie patrząc i-
ko dziecie niepokalanego ducha Pannu Bogu oddawalo / zwat-
pili wsiyscy / bo inż vmárlemu bylo podobne. Był tam ná ten
čas ieden z Bápłanow zakonů naszego / ktory vfnosć ku Bogu /
y ku naswietlsey Pannie w zálinuconych rodzicach wzbudzi-
wsiy / z nimu potpołu opłakānego y iako rozumeli koniacego
synacka / do obrazu przetylsey matki Bozey / o którym piszemy /
opiarował. Zarazem narychmiał Pan Bog wpytlich pocie-
szył

był/ bo dziecię do pierwszego zdrowia przywrócił / Ktore y teraz
za przyczyna błogostawioney Panny Maryey / z poćiecha rodzi-
coro swoich żyie. Tegoż dziecięcia matka na sroga kwartana do
tego sie obrazá obiecawisy / wleżona iest.

Trzynaste.

Roku pániss: 1623. Symon z Mlechowa rodem/ lat osmna-
naście przy Kazimierzu w Brakowa mieście kaiać / a rzemieślo
fawce biorac / wzrost wtrącił / tak iż ani świec zapalonych na oł-
tarzu / ani nadwieskiego Sakramentu / gdy go Kapłan podno-
sił / co mu wielka żalosc / iuż w Kościół na ślmużnie siedzące
mu przynosiło / nie widział : nawet y ludźi rozegnać nie mógł / na
ktore iakoby przez płachtę patrzył. W którym zaciemieniu trwał
trzy lata / aż o cudownych sprawách obrazu matki Bożej w Ka-
plicy pomienioney co dzień to wiecey słysząc / do niej sie rátkun-
żebzac / wciekł : obiecuiac iesliby odniost poćieche / na cześć na-
świetley Panny Boronke iey na każdy dzień pokłizyw odprawo-
wać. A gdy zaraz w Post wstąpił / do Kaplice kiedy otwo-
rzona / albo do kraty kiedy zawarta była / chodząc / Boronke ká-
żdożienna odmawiał / prawie na swieto Zwiastowania Panny
Maryey / ktore sie trąsiło w Sobote przed Szrodoposina Cies-
dziela tamże przed iey obrazem przyżyzat / y nie iedno świece / ale
y nasświetly Sakrament dostatecznie ogladał : y ludźi káżde-
go z twarzą doskonale obaczył. Co zeznał pod przysięga : a ku
temu / iako inſym znátiomym tego słowa káżda słowna by-
ła / tak też y oświecenie cudowne tego / iest wſytem wiadome.

Czternaste.

Tegdy Roku 1623. w święta Wielkonocne / z Ubieżiele na
Pomiedziątek o godzinie trzeciej w noc / pokazał sie z nagłą
wielki ogień w zydow blisko Błajstorn Ciała Bożego Wiele-
bnych

bnych Wycow Kanonikow zakonu a. Augustyna: a w tym stro-
gi wiater porostal / y gdy ptomien pożarem posiedl / a wysokie y
wymosce budynki w miescie Zydowskim opánował / wszystkie zas
palone gunty / wszystkie glowne / ktore iako gwiazdy pogodne
niebo / gorne powietrze nápełniały: wiater ná Blastor / ná Bo-
sćiot / ná wieże dosyć wysoka / z wielkim pedem obrocił / y chocia
sie gorálace skutki lecac o wysokie wierzchy kościółá y wieże ob-
buały / przecie sie inż byto ná kilkunastu miejscach bárzo odles-
głych / ná Kazimierzu zapalito. Tam iednak w tak okrutnym
zapale / ktory ná dzień kilká godzin trwał strąśliwy / nagorzeł y
namiebspieczniej bylo: inż siena stajni Blastorney dziewianej
stáno zajmowało / wegły y dachy ná roznych miejscach gorza-
ły: náwet sie śały ná Władcy meznie broniacey pality / aż sie z
nich niektorzy / do náswietsey Panny Máryey. przed obraz icy / o
ktorym iest rzecz / pomocy y obrony w iáwnym a gwałtownym
miebspieczeństwie prosac wcieli. Dziwna záprawde spáwá /
cudo rzadko slycháne / ktore wszyty ná nie pátrzac / vznác mu-
sieli: bo záraz i. Koby reka Bog wszechmogacy / wiater á z nim
hániebne ptomienie / od Blastora nášego / od Bosćiotá / y od
másta Kazimierzá. co bylo ná oko widzieć / od wschodu ku puł-
nocy odwrócił. Záczym w niewiernych Zydow tym pożarem
blisko sta domow zgorzáto / a myslny z Chrześciany cato zostá-
li: co dobrociwosći Boskiej / y modlitwie náswietsey matki
Božey / ktora w tym obrazie czcimy / dzieki powinne oddájac /
pypysujemy.

ROZDZIAŁ XVI.

O przyczynie y władzy náswietsey P. Máryey.

N Je trudno doysć moznym / czemu Bog wszechmogacy / ná
przyczynę btoğstáwionej Panny Máryey / tak wielkie / cu-
dowane / a częste dobrodzieystwa czyniac raczy: to iest matka Sy-
ná Božey

De Nati:
B. V.

na Bożego/żatym w nawietkszy łasce/godności/ y wlabzy/ kto
ra z Bożkiej ptyne/obfitnie. Sama jest iako ia zowie s. Dama
scenus cudem nad wszytkimi cudami/ y owsem głebokościa cu
dow/ ktorych nigdy nie dosięgniemy. Izali nie wielkie cudo/ iz
człowiekiem bedac Bogą porodila/ matka zostawszy panień
stwa nie vtraciła! A kto kiedy słyszał? Ten który matkę swoą
rzył z niej sie vrodził/ który matkę wdzieczności poprzędził/ iey
sie stał Synem. O wielkie cudo?

Dla tego tedy iż naswietśa Panna jest matka Boża/co wfe
latie stworzenie/ wyjawisy Chrystusa Pana człowieczeństwo/
godności nierówno przechodzi ma nad inie łasce Boża y wla
dza nawietśa: wiele moga świeci/ wiele Anysotowie/ wiecey
Archanyotowie/ a iesze wiecey Cherubinowie/ Seraphinowie/
bo wiecey łaske Bożej miała/ a iż matka Boża przechodzi w łas
sce/ nie ieno ludzie swiete/ale y Anysoty/ y Archanyoty/ y Cherus
biny/ y Seraphiny/ dla tego też na wietśa moc do otrzymania
debrodziejstw Bożych/ y do czynienia cudow barzo wielkich.

Wszak y między ludzmi widzimy/iz dia trzech ośobliwie przy
czyn ieden v drugiego wiele może: dla miłości spólney/ dla zas
ług/ dla spowinowacenia. Im tedy kto kogo wiecey miłuje/
im kto na kogo barzicy łaskawo/ tym chetniey/ rychley y ochy
tniey dla niego o co prosz wczyni. Ale Bog wiekuiszy naswiet
śa Pannie nadewszystko stworzenie barzicy wmitował/ iako ma
tke Syna swoięgo/ y oblubienice swoię / tak dalece i wielkości
miłości Bożej ku Bogarodzicy to twierdzi s. Anselmus/ żaden
stworzony rozum/ ani Anysłki nie dosięgnie. Naswietśa też
Panna wszechmogacego Bogą wiecey niżeli wszytky anysolo
wie/miłue. Tak przysio/aby ta ktora Bog nabarzicy miłue/
Bogą też nabarzicy miłowała. Pomyśl tedy tak goraca jest
miłość między Bogiem y matką Bożą/tego modlitwami swoi
mi naswietśa Panna nie otrzyma? Wszak o co prosz.

Co sie też czyże zasług/ twierdza Theologowie/ że narodził
Anysot

Anysot
z ludzi/
tey łas
dwiem
innych
wiona
wiecey
ani dru
łaski
Co ma
le/ y sa
pada.
to ta
lowi
czyni
zasług
Ale
ne: in
przy
ści w
Syn
dnos
dru
dan
spise
me
cy/ y
znaj
taci
m to
gi/

Żył tak wielka ma łaska Boża / iakoż jest podobna / iż iaden
z ludzi / woyarowy Chrystusa Páná y matkę tego. do tak doskona-
łej łaski nie przyszedł : co Żył otrzymat jednym synem / albo
dwómi / woiary nadziei / miłości / posłuszeństwa / pokory / y cnót
innych : zą bázro cíasłrotki / tak wiele wysłuiył. A błogosła-
wiona Pánna. osiągnarowy w pierwszym poświęceniu swoim
wiecey łaski niżeli ma pierwszy y nazacniejszy Żył nie jednym
śm dngim / ale prąwie niezliczonymi czynami / pomnożenie teyże
łaski Bożej zasluiył / o czym słusnie ś. Anzelinus powieđiał :
Co mam dálej mowić / o Brołowa. nieponuerzoney / łasce / chwa-
le / y szczęściu sie twoiemu przypátruiać. zmysły wstáć / á ięzyk wa-
pada. Albowiem kto mógł wiecey v Páná Bogá wysłuiyc / iá-
ko tá ktora wsiytkie siwe spírawy / mowy / myśli / ku stworzycie-
lowi y oblubieńcowi swoiemu ebiacáć : Dla tego też iey przy-
czyną jest wainieysza / y moc po P. Bogu napoteżnieysza / iako y
zázługi iey po Pánu Chrystusie są nawietšie.

Ale y porównowáctwo do wpioszenia v powinne go jest rzetelo-
ne : im cías wiékszy zázłodzi zwiázek przytácielski / tym też y
przyczyną wainieysza : á nie może bydz ziednoczenie potkrewno-
ści wietšie / iako jest między synem y mátką : oż Bog sam jest
Synem / á przyeysła diawicá mátká Boża / skąd wśeláć go-
dnosć / iakoby prąwem samym dána jest mátké Bożej. Prąwo-
diwoie powieđiał Dámiánus : Má niebie y ná i'ennu o Pánno /
dána jest tobie wladza : á iakoż ci sie bedzie ona moc twey mocy
spzećiwieć moglá / ktora z ciałá two'ego ciałá potáctek wzięlá :
mes poteznieysza / tym miłosierneysza bydz musiś.

Wioząc teoy skąd taká moc błogosławionej Pánnie Máry-
ey / y w wpioszeniu dobrodieysztwo Bośkich / y do czynienia cudow
znánnieyich pochodzi / do niey sie wéickaymy / często powtarzá-
jąc : O błogosławiona Panno / počiecho utrapienych / mátko
m te gierdzi / Brołowa nieba y ziemi. mátko prawdziwego Bo-
gá. ściágni ręká / a ratuy nas w ośławieyich przýgodách be-
dacych!

Ser: 1. do
Náru: B.
V. M.

decych / na tym pádole płaczu / pros Syná twóiego / aby sie náś
námi zmiłował / ktorému mech będzie cześć y chwala
náwieki wieków / Amen.

ZAMKNIE NIE.

Przecieżem krotko / co mamy z náuki Bościotá powies-
chnego o świętych obrazách trzymać : iáko ich Pan Bog
nie zázłazat / ale rázcey rozkázal / y one cudámi rozmaitemu wśá-
nował / y utwierdził : co od sámcgo Chrystusa Pána ludzic wier-
ni wiedzieli / y dla tego ie zázwśie stáwiali / y cześć im wyrzadzali /
á z nie Boska / iednáť táka tákiey dla persón tych ktore nésá / y
one wyrażáia sá godne / opísalem też obraz náświetsiey Pánniey
Máryey w Bościele náśym. Tam też wiernym potomkom
Apostolskim przystoi / abyliny iáko w insiyh Artykulách / ták y
w tym mocno przy náśyich przodkách stáli.

Tuiech nas do posánowáania y czei obrazów świętych krew
męczenników hojnie dla nich przelana pobudzi. Wydawali
srogie wyroki przeciw obrazom Césárze / po wśytekich páństwach
swoich / Leo / Koprónim / Michal / przez sto y dwádziestá lat / z
Sárácenámi pospótu wierne rozmaitego stanu mordowac / Pá-
tryárchy / Biskupy / Zákonniki / przezacne biáległowy / prostego
człowiek / z oyczyzny wyganiáli / wíezienim trápili / śiekáli / o-
gniem pálili / syie wćináli / á im sie bázciey okrutnicy burzyl / im
wiecey przeciw obrazom powstawáli / tym sie bázciey ich cześć
ferzylá á chwala iednému Bogu y náświetsiey Pánnie / Aposto-
lom y świętym insiyh roślá.

Zwycięzylá prawda zgineli iáko dym obrazoborcy / znikneli z
á obrázy w wśćimóści zostály. Wielka poćiechá náśá god po
Bościotách Látchóteckich daley nie chodzac / w Kórencie Pola-
sticy. od wielu set lat rozliczne obrázy / miedzy ktorému á miedzy
przednimi / y náświeta : przeczycy / Máryey matki Bożey liczy-
my. piez

my / pie-
sey oyc-
kow ná-
przymi-
sie káste-
státe

I z na-
wo-
świeta-
stanu
rzy po-
niesie
kieni
ká J
stiege
nego
dla P
lepke
y mi-
do z
chry-
czáś
()
rony

my/ pięknie malowane / a zarządem z wiara Chrystusowa do nas
sę oyczyny wniecone/ rodujmy. Te w osobie zacnych przodo
kow naszych wolaia/ abyli sie w nich Kochali/ one zdoili/ ich
przymnaiali. Co iesli z nabozeństwem czynić będziemy/ naprzod
sie łaski Chrystusa Pána / potym matki iego naswiecsy / náos
státek Apóstolow/ y świętych wszytkich/ które w obrazach
ślánujemy/ słusnie spodziwać m. jemy.

DO CZYTELNIKA.

O Stanie WW. Kánonikow Láteráńskich S. Augustyná.

Iz ná poczátku zaraz tey máley ksiázecké/ dziele sie rozmiántá
Wielebnych Kánonikow Láteráńskich zakonu Augustyná
świétego / zdáá mi sie rzecz słusna Czytelniku łaskawy / abym
stanu tego křtáit krótko opisá / poniewáz wiele iesť ludzi / któ
rzy powołania nášego nie wiedzác/ mniéy o nas niżeli láma rzecz
niesie/ rozumieá. Wyšla wprawdzie przed czterma láty leży
ciem Lácińskím Ksiášká/ wšeta z dawnego y zacneš cłowies
ká JANA DE NIGRA VALLE. Świétego Rzym: Ioan: de
šiego Košciola Bibliothekarzá / ábo náđ šiegiámi Přelož: Nigra Val
nege pišmá; ále tym ieno znáomia/ ktorzy sie Láciá bawia; lá
dla Polákow z teyže Ksiáški křtká rozdziałow/ dla wiádomošci
lepiej wybi. wszy/zakonu tego dawnošć, náuke rzady/zacnošć/
y množwo świętych pokáze. Ciebie przypácieln šlug Božyich/
do znátomošci nášey wzywáá. Šlad obaczy; láko w Košciele
e. Chryšusowym šlan Apóstolski w zákonných lúžích / áž do
časów nášych/po wszytkim šwiecie iesť zadržimány.

(1) DAWNOŠCI. Miedzy wszytkim šlan imi duchos
wonymi m. w. Ioan. de Nigra Val Kánonikow zákonných šlan
pierwe

pierwſze mieyſce trzyma / od ſamego Chryſtuſa Páná w nowym
 teſtámen'cie pokazány / á od s. Marká Ewángeliſty w Alexan-
 drycy ſporządzeny, potem od s. Auguſtyná Syppońſkiego Bi-
 ſkupa odnowiony. Z niego iako nadawnięſzego wſyſkie zako-
 ny iſie / iák z napięknieſzego ſzrodła ſtrumienie wyniknęły / y
 z niego naprzód ſtan Miniſtri wſiał poctatek. Abowiem gdy ſie
 ná początku Koſciół / tych ktorych było ſerce iedno y duſzá ied-
 ná w Pánu / wiele do ſtánu tego / w ktorym ſámych ſiebie / y
 maternoſci ſwoie dla Chryſtuſa opuſzczáli / przepowiadánien
 náwracało : byli miedzy nimi proſtacy y n cukiowie / áni wnieter-
 tnoſci / áni dárz ięzykow od Duchá s. nie máiac / do kazáni : y do
 uſługowania nieſpoſobni : wybrano ludzje wejone / y taſtę Wo-
 ża do przepowiadániá Ewángeliey ozdóbione / áby náuczáli / w
 tájemnicách ſwieterych ſtaſyli / duſzámi ludzkimi rzadzili / y ſá-
 trámentámi ſwieterymi ſáfowali : či zá wſtáwa Apoſtolſka Bles-
 rykami / ábo Bánońkami ſá názwáni / ányelſki żywot iáko ſta-
 dzy Wozy / y ſáfárze tájemnic Boſkich w iednoſci prowadzac /
 ſlubem wboſtwa cyyſtoſci y poſtupieńſtwa obwiazáni / do cta-
 ſiti Páńſkiey ſá przypuſzceni. A proſtákom wſtáwa Apoſtolſka
 w Błaſtorách od ludzkiego zgromádzenia / zá máſty oſobno
 pod przytożonymi żyć kazáta : ábo pod Wpatámi / w pokorze y
 w pokucie ſwoie y drugich grzechy optákuwáć / zá ſtan ſie Koſciół
 ny modlić / dzielem ſie racynym y rozmieálánnim báw é / miłoſcier-
 ne weſynki ciáſtu ſlujace odprawowáć. Tak ſtan Miniſtri od Bles-
 rykow ábo Bánońkow zakonnych poſety / w Egipte od An-
 toniego / w Tebáidzie od Hiláryoná diwne ſie y w Błaſtorách
 y ná puſtyniách roſtrzewil / á potem zá powodem Bázylego s.
 Biſkupa Cezárycy / w Grecyey nie w wielkiej liczbie niektorzy
 pod regula mieſkali. Zás ná zachód ſtoica od s. Benedykta
 ponowcy y ſpoſob żyćia przyteli.

Z tego co ſie powiedziáto ká, dy ſná n'e obaczyć moſe / á Rá-
 donit'cw zakonnych ſánu / Auguſtyn s. nie wynalazł ani go po-

Gal/ala

dal / á
 po tror
 li / Gela
 mu przy
 ſwym p
 áciele ie
 budoro
 niuſá I
 wáć / ka
 zgotá
 dney rz
 poſuſt
 zakonni
 mali / r
 dochod
 dzien t
 bo ſie p

W D
 wiac /
 ich iak
 um. áb
 roziety
 Báno
 zakon
 any /
 s. Jra
 kláden
 okrag
 Na
 wſtep
 ſeol-
 loan

dał / ale odnowił będąc nie Fundatorem / ale Reformatorem :
po którego śmierci / gdy Hyppon miasto Wandalowie zburzy-
li / Gelazyus z Afryki z kilku towarzyszy swojch tegoż zakonu do Rzy-
mu przyszedł / y gdy go na S. Colice Apostolskie wzięto / dnuży w
swoym powołaniu trwał / y mieszkając tu przy Laterańskim Ko-
ściele jest dany / co się aż do dnia dzisiejszego / tak z obalonego
budowania / iako y z przywilejow Papiestkich osobiście Eugen-
nusz IV. pokazuje. Zabawa ich była Nfse swięte odprawo-
wać / kazania do ludzi mówić / y onym Sakramenta rozdawać
zgodą Apostolskie wrzedy ponosić / á to w spólnym żywocie / za-
bney rzeczy własney nie mając / y pod jednym Przyłożonym w
posuszeństwie żyjąc. Potym Bonifacyus Osmi / też Kanoniki
zakonne z Stolicy Laterańskiej / ktora mała nie osmset lat trzyna-
stą / ruszył : swięte Kanoniki osiadł / y między nie podzielił
dochody ktore spoeczności służyły. Tytuł iednak po dzisiejszy
dziej trwa za dawnym prawem przy Kanonikach zakonnych /
bo się pisemy zebrania Laterańskiego Kanonikami.

O N A V C E y zakonach innych / ktore potym powstały mo-
wiąc / z tego Kanonikow przerzeczonych ogroda za przykładem
ich iakoby z R. u. rostkoy cztery rzeki / to jest cztery Mendicanti-
um. albo żebrzących z dobrowolnego obostwa zakonny początek
wzięły. Zakon Bąznodziejski s. Dominika / ktory w zakonie
Kanonikow Laterańskich pierwey żywot prowadząc / potym
zakon Bąznodziejski w Bosciele porzednym bázro posyła-
any / y w słu. bie Bożey pracowity / zalozył. Zakon Minorum
s. Franciszka. Eremitow. y Barmeutow. Ktorzy wszyscy przy-
kładem y przepowiadaniem swoim / Będziola Chrystusowego
okrag / iako napieknęszy rzeki polewaia.

Także pomieniony stan Kanonikow zakonnych innym nie
wstępuje : bo z niego prawie niepołączony poeet Doktorow po-
szedł. Tu byle dlugo wyliczać / ktore iednak porządnie tenże
Ioan. de Nigra Valle kładzie / mówiac : Ci są ktorzy przepowia-
daniem

dáním swoim / serca ludzkie do Kátholickiey wiáry návroćili /
heretyki pohánbili / Kościół wkrzepili. A iáko z stanu Kánoni-
ków zakony insie wypłynęły / tak téż z dawnych Doktorow tegoż
zać nu. iáko by z łaci kroatki / inszych Doktorow náuki sie rodza.

O R Z A D Z I E abo przelożeństwie tego zakonu. y o biáley
siácie tego. Przedmcyšym między infem przelożeństwem byt
w Kościele świety m stan Kánonikow zakonnych / kiedy Stolica
Rzymśka przez pięć set y sześć lat porzadnym postępiem trzy-
mał. Piecdziesiąt y trzech nawyzszych Biskupow Stolicy Pio-
trá s. z siebie wydał. A tego opuścić nie trzeba / iż wszystkie prá-
wie wszytkiego świata Kościoły napředmcyše / Arcybiskup-
stwa / Biskupstwa / Kánonie zdawná zakonnych Kánonikow
były. Z ktorých y teraz wiele jest w Hispániey / w Niemcech /
w Galliey / we Włoszech / y w Angliey były : wywarosy tegoż za-
konn Błastory / to jest Opáctwa / Proboštwá / Przeorštwá prá-
wie niezliczone : niektóre w Polsce widziemy.

A dla tego temi czasy Papiešowie / Arcybiskupi / Biskupi / gdy
ich poświęcaia / iż sie zakonnemu estawia a Klerykánu / za iá-
wym wyznáním biora hábit Kánonikow zakonnych / to jest
Kokiet Apostolska / ná pamiatke y ná znać. iż przetym wszy-
tek Kátholicki Kościół / tak w Pátryarchách / nato y w Arcyb-
iskupstwach przez Kánoniki zakonne byt rzadzony. A tá Kokiet
ta ábo komia ptoćienma á biáta / ktory jest vbier istoty zakonn-
nych Kleryków / miała poczaték w stárym zakonie od Lewitow
y Káptanow / ktorzy siáty ptoćienney / Ephod názwáney uży-
wali. W nowym zaś testámencie od Chrystusa nawyzszego Ká-
ptaná / y od Apostolow tak hábit biáły ptoćienny uchwalony y
noszony byt : iáko mamy o siácie tegoż Chrystusa Pána nie p-
tey. ale całowicie abo zupełne ctancy. Także téż o siáciech Apo-
stolow Piotrá y Páwła / Bartoloméá y drugich : skąd poganie
Apostoly / pobielánni názywáli. Dla tego z ich wšlawy Ká-
noniey zakonny / ktoryy apostolskim przykádem dobrá iwe y sá-
nych

nych
iac
nie d
mnic
sne m
bada
towia
ktory
ma d
sua 2
w 7.
W D
O
Valle
ja m
scia /
wien
y rozn
stwa
potom
dzie
Cesár
lá tak
Dye
Kioje
En
dzy in
stwa
to y
ile sie
y K
wyda

nnych diebie opuszcza / i w przyzwoani swolatu / trzy dzwigda
iac wa namu Chrystusowemu zwani byli / taki habit nosili. A
nie diwo / poniewaz sluga Bozy biale y czyste ma bydz na sy
mieniu, w obywatach iako golebica szery: skaty tez biale y i
sne ma nosic wedlug tego co napisano: Wskielnego czasu niech Eccles. 9.
biedaszy ewnie biale y iadne. W pisnie tej czytamy / i Anjo
sowie czesto w biatych skatich widziani byli / wyrazajacze ci
ktory z professy zakonney skata sie biata odzierwala z obcowia
ma swietego Anjolami raczy / nikeli ludzmi bydz mala. Opis
sua Anjoly w bieli pokazane. Ezechiel w Rozdziale 9. Daniel
w 7. y w 10. Mattheus y Marek 3. w ostantnim. Jan 3. w 20.
W Dziejach Apostolskich w 1. y w 10.

O ZACNOSCI y swiatobliwosci / twierdzi tenże de Nig:
Valle: y znamionowany zakon tak miedzy inszym iako ro
za miedzy twiatkami swietci poniewaz Cesarze / Krolowie / Kie
zarc / Hetmani / Szabiowie / Szlachta / Doktorowie / Mistrzow
wienial wswiatkich ktemu Senatorowie / Kardynali / Biskupi /
yrozniaci pralaci / opuszcowsy Cesarstwa / Krolestwa / Pania
stwa / godnosci / y wswiatkie swietckie pompy / w tym zakonie
potorniezywoe prowadzili. Wylicza niektore tego zakonu lud
dzie Wielkie iako Lothokaryusa Cesarza / Henryka pierwszego
Cesarza. Helperyka Krola Frankow / swietego Roberta Krola
iako i Frankow. Lucyusa Krola Brytaney Jodoka Krola
Brytanskiego syna. Arnulpha Kieziad Lotaringey / Czterech
Kieziow Weneckich. Ktoby insze ludzie zane wyliczyt?

Krolow i ze y swiatobliwoscia ten mianowany zakon mied
zy inszymi barzo jest ozdobiony w swietych zywoey / w niecen
stwa / historye / n czymien prawie liczba tak Mleccennikow i
to y Wyznawcow swietych w tym zakonie naydziemy. A
ile sie pewna liczba zebrać mogla / iako Anastazyus Kardynat /
y Rzymstiego Kosciota Bibliotekarz / w Kachalogu ktory
wydal do Karla wtorego Cesarza / twierdzi / naydnie sie swie
tych per

tych szesnastcie tysiecy / sto / y daley. Abowiem tenże Anastazyus
pominiony świadozcy / iż w Anglię w przednieyszym mieście
Bantuarycy / gdy tam pogaństwo wpadło / Dziesięć tysiecy tego
Zakonu meżow ktorzy sie byli na Generalna Kapitule ziaćhali /
w Kościele Arcybiskupim świętego Salwatora / dla wiary Chry-
stusowej / męczeństwem od tegoż Pogaństwa sa wkoronowani z
ktorych Święto pierwszego dnia Maja obchodza.

Blagosławionych zaś Wyznawcow / ktore między światem
licza / sztery tysiace sie y pięćset náyduie. Wszękich tedy na gro-
mady zebrałszy w znanwadiac ich pamiatke na każdy dzień przez
rok dostanie sie mało nie pięćdziesiąt świętych. Kardynalow
z tego Zakonu klada dwa tysiacą siedmset szesćdziesiąt y siedm.
Arcybiskupow dwa tysiacą siedmset piętnaście. Biskupow dn a
tysiacą sto trzydziesiąć pięć. Opátow tego zgromádzenta z las-
kami Biskupimi / ktorzy Infuly wzywáia sto tysiecy y wiacey.
Kościolow Káthedrálnych / należących do Arcybiskupow y Bi-
skupow / ktore sa spisáne / pięćset y daley. Kościolow ktore Colo-
legiata zowa / dwa tysiacą y pięćset. Klastorow abo domow
w ktorych miánowani Kanonicy mieszkaio / a przy nich sa Pro-
bostwa / Przecorstwa y Opáctwa / wiacey niż dziesięć tysiecy.
Mianuie niektore tenże de Nigra Valle.

Alle y w Brolestwie Polskim záprawda znaczne y barone wi-
dzimy / zwłaszcza Kanoniki / abo mieszkanie Kanonikow Zak-
onnikow w Trzemesznie / gdzie jest y Opáctwo hoynemi doch-
dami opátrzone / záraz na początku wiary Chrystusowej w Wy-
szynie nášey / záložone z goziem widzial Ornat s. Woyciech /
ktorego ciato tam w Kościele pierwey niż do Gniezna jest przy-
nies one / leżáto / poniewaz był Kanonikiem Zakonu s. Lugu. ye
ná / iesze ná Biskupstwie Práskim. Widzialem y kielich z czes-
tego zlotá od Dabrowki Matzonki Miezyslawá Wiażącá
po.skiego / ktorego oná do wiary Chrystusowej wspomniany y
hoym przytkáum / pećlagn. s. a P. lakom przyobtom nášym
do zbá

do zbán
ca Páni
ry pon
zyteczn
Aposto
wienia
w náse

Roz
mieysle
stolskie
suzac/
ga / po
fonych
samey
kowie.
do Ru
sia záá
se / Pe
pleba
Zakon
zách
mále
á wie
To
stan y

do zbawiennej świadomości ocy otworzyła. Wiedziała to świat
ca Pami/ iako stan Zanonikow Zakonnych na rozmnożenie wiar
ry poroścehney/ m eozy Pogan y w Polsce był potrzebny y po
zyteczny: dla tego sie on starała/ y iakoby iedną z onych/ ktore
Apostolom do nawrocenia Pogan pomagaly/ miłośniki zbawie
wienia ludzkiego pracowite/ y po wszytkie wieki doświadczone/
w nasze krainy wprowadziła.

Rozmnożyły sie potem w Polsce Klasztory nasze na różnych
miejscach/ wiodzie według powołania swego/ abo raczej Apo
stolskiego zbawieniu ludzkiemu niemniej niż diudzy Zakonnicy
służąc/ bo Proboszczow y Plebanow czego drugie Zakony nie mo
gą/ powinności odprawia. A teraz za łaski Proja a za przeto
żonych czynności/ poznuwany sie w powinnościach naszych z
samej Rezydencycy w Bożego Ciała na Kazimierzu przy Krá
kowic/ temi czas y na kilka m. efc na poratowanie dusz ludzkich/
do Kuści od ludzi zacnych zaciągnięci/ Bracia nasi a pod Cr
ja zasziedli. Obaczywszy ochotę/ życzliwé y Zakonne prace ná
sze. Persony wielkie rozrywają nas na różne nuyści/ Probostwa y
plebanie z słufnym opatrzeniem podając: pragnąc aby raczej
Zakonni ludzie ich potomkom y poddanym w zbawiennych rze
czach służyli. Ale iako widziemy żmwo wielkie robotników o
małe: mamy iedną nadzieję/ iż dożorny gospodarz ochotnych
a wietnych slug, do swej winnicy poćiągnie.

Tom chciał Czytelniku tą sławę trochę przypominieć/ abyś
stan y powołanie nasze zrozumiał y/ ku Zakonowi naszemu
w Kościele Chrystusa Pana dawnemu/ y według wezy
wioncy łaski zaśluzonemu/ choć ciwotem nakłonił/ y za
nas P. Bogá proś/ abyśmy w placach zbawie
wienia ludzkiemu pozytecznych nie
wstawiali.

100
101
102
103
104
105
106
107
108
109
110
111
112
113
114
115
116
117
118
119
120
121
122
123
124
125
126
127
128
129
130
131
132
133
134
135
136
137
138
139
140
141
142
143
144
145
146
147
148
149
150
151
152
153
154
155
156
157
158
159
160
161
162
163
164
165
166
167
168
169
170
171
172
173
174
175
176
177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200

